

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

IRENE CIVICO ve SERGIO PARRA

İLLÜSTRASYONLAR NÜRIA APARICIO

KADIN Savaşçılar

DÜNYAYI
DEĞİŞTİREN
26 ASİ

Kadın Savaşçılar
Özgün Adı | *Las Chicas Son Guerreras*
Irene Cívico & Sergio Parra

Yayın Yönetmeni | Tuğçe Nida Sevin
Yayına Hazırlayan | Su Akaydın
Redaksiyon | Merve Özcan
Kapak Uygulama ve Sayfa Düzeni | Aslıhan Kopuz

2. Baskı, Mart 2018, İstanbul
ISBN: 978-605-9585-80-4

Türkçe Çeviri © Arda Çelik, 2017
© Yabancı Yayınları, 2017
© Irene Cívico & Sergio Parra, 2016
© 2016, Penguin Random House Grupo Editorial S.A.U.
Travessera de Gràcia, 47-49. 08021 Barcelona
İllüstrasyonlar © Núria Aparicio, 2016

Sertifika No: 11407

Bu eserin yayın hakları Kalem Telif Hakları Ajansı aracılığıyla satın alınmıştır.
Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

Yabancı™ Penguen Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. Ltd. Şti.'nin tescilli markasıdır.
Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy - İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
www.yabanciyayinlari.com - www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Gümüşsuyu Cad. Topkapı Center, Odin İş Merkezi No: 403/2 Topkapı-İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 - Faks: (0212) 613 51 97
Sertifika No: 40200

IRENE

Ailemin tüm kadın savaşçılarına
ve bizim en büyük hayranımız
olan büyükbabama

SERGIO

Dünya'yı XX'ler ve XY'ler için daha iyi
bir yer yaptıkları için tüm XX'lere

NÚRIA

Hayallerinin peşinden giden tüm savaşçı
ve cesur kadınlara. Dünya bizim!

Dizin

7	Giriş	68	Irena Sendler
8	İskenderiyeli Hypatia	72	Nancy Wake
12	Mary Shelley	76	Rosa Parks
16	Ada Byron	80	Hedy Lamarr
20	Nellie Bly	84	Audrey Hepburn
24	Marie Curie	88	Susan Sontag &
Annie Leibovitz
28	Lottie Dod	92	Jane Goodall
32	Alice Guy	96	Valentina Tereshkova
36	Virginia Woolf	100	Lady Gaga
40	Coco Chanel	104	Malala Yousafzai
44	Clara Campoamor		
48	Agatha Christie		
52	Ángela Ruiz Robles		
56	Amelia Earhart	108	Kronolojik Sıra
60	Frida Kahlo	111	Yazarların ve çizerin
biyografileri
64	Simone de Beauvoir		

Giriş

Kadın savaşçılar her taraftalar, sadece biraz dikkatli bakmak gerek. Bir düşünün... Anneniz, büyükanneiniz, kız kardeşiniz, eski öğretmeniniz, belki o çok beğendiğiniz yazar... Ünlü olmasalar da hayata karşı gerçek birer rock yıldızı gibi dik duran tüm bu büyüleyici kadınlar onlar. İşte bu sebepten tüm dünya ayaklarına kapanmalı. *Hemen şimdi.*

Ancak insanlık tarihi boyunca bu pek böyle olmadı. Günümüze kadar, birçok kadın savaşçı kitaplarda kendilerine yer bulamadı ve bunun tek sebebi de kadın olmalarıydı. Bu haksızlıkları ve unutulmuşlukları bir nebze olsun telafi edebilmek için bu kitapta 26 kadın savaşçının etkileyici hayatını topladık. Bazıları daha ünlüken, diğerleri aynı şansa sahip olamamış, ancak hepsi Olimpos'ta olmayı hak eden inanılmaz şeyler başardı. Tanrıların olduğu kadar tanrıçaların da olması gereken Olimpos... Yer açın! Kadın savaşçılar kalmaya geldiler *ve gitmeye niyetleri yok.*

Göreceksiniz ki kadın savaşçılar için tek sınır gökyüzü. Ne yazık ki sayfaların bir sınırı var ve her kadına yer veremiyoruz, ancak yer verebildiklerimizin hepsi birer savaşçı. Kendilerine "sen kadınsın, yapamazsın" diyenlere kulak asmadan, inanılmaz şeyler başarmış kadınlar onlar. Saçlarını toplayıp icatlar yapan, sanat eserleri yaratan, gizli görevlere katılan, siyasi düşünceler üreten... sadece ve sadece başkaları için harekete geçen ve bugün hepimizin daha iyi bir hayat yaşamamızı sağlayan kadınlar. Dahası dünya, hâlâ bir çoğunun varlığından dahi haberdar değil. İşte bunu çözmek gerek!

Sayfayı çevirin ve süper kahraman peleriniyle ödüllendirilmesi gereken (hem de hemen!) bu 26 kadının cesareti, yaratıcılığı, zekâsı ve her şeyden öte gücüyle büyülenmeye başlayın. **Kadın gücü!**

İskenderiyeli Hypatia

İlk bilimkadını

Doğum yeri ve tarihi

355 veya 370 (İskenderiye, Mısır)

En büyük başarısı

Erkekler tarafından hükmedilen bir dünyada tarihin ilk bilimkadını olmak.

Mottosu

"Düşünme hakkını savun çünkü hatalı düşünmek dahi hiç düşünmemekten daha iyi."

Onun gibi ol

Kimse senin gibi düşünmese bile, doğru olduğuna inandığın şeyi yapmayı bırakma.

Her yıl 11 Şubat'ta Bilimkadınları Günü kutlanıyor

ve fen alanında eğitim gören veya kendilerini bilimsel araştırmalara adanmış kadınlar anılıyor. Bu anmalarda asla, asla ama asla eksik olmayan bir kadın varsa o da tarihteki ilk bilimkadını olarak görülen İskenderiyeli Hypatia'dır (ki bu yaşadığı dönem için olağanüstü bir marifetti zira 1600 küsur yıl önce dünya erkek egemenliği altındaydı).

Muhteşem zekâsının yanı sıra, içine doğduğu aileye sahip olması da Hypatia için büyük bir şanstı: Antik Çağ'ın en çok yazılı kaynak bulunan yeri olan İskenderiye Kütüphanesi'nin son yöneticisi İskenderiyeli Teon'un kızıydı. Bu efsanevi yapı, İskenderiye Müzesi'ne bağlıydı

ancak bu müze günümüz müzeleri gibi sanat eserleri ve benzerlerinden oluşmuyordu; büyük düşünürlerin ve Antik Dünya'nın kaymak tabakasının eğitim gördüğü bir çeşit üniversiteydi. Bu çok akademik ve kültürlü havanın ortasında bulunan Hypatia, sürekli koşuşturan, dünyanın nasıl işlediğini öğrenmek için durmaksızın yeni bilgi arayan tek kadındı. Şaşırtmayarak babasının, bilime ve bilinmeyenin arayışına olan tutkusunu miras almıştı. Zamanla Hypatia büyük bir matematikçi, filozof, astronom ve müzede öğretmen oldu. **Birçok kişi Hypatia'nın, özellikle de yıldız gözlemlemede, babasından daha parlak olmayı başardığını söylüyordu. Haklı olarak kendisine Hypatia, yani "en büyük" ismini verdiler.**

Hypatia çok karizmatikti ve tüm öğrencileri onun karakterine çekilirlerdi. Görünüşe göre, daha önce hiç duyulmamış biçimde güzel konuşmalar yapmasıyla da tanınırdı. Hatta bazı sözleri öyle sevilmişti ki tişörtlerin üzerlerine basılmıştı. Örneğin: "Düşünme hakkını savun çünkü hatalı düşünmek dahi hiç düşünme-

mekten daha iyi." Şunu bir kenara not alın: Düşünmeyi asla bırakma.

Zamanının en keskin zekâlarından biri olmasının yanı sıra, Hypatia'ya harika güzelliği için de hayranlık duyulurdu. Onun için Platon'un aklına, Afrodit'in vücuduna sahip derlerdi, aman Tanrım! Ancak bol sayıda talibi olmasına rağmen Hypatia, kendisini asıl tutkusu olan çalışmalarından uzaklaştırırlar diye, ilişkilerle ilgilenmiyordu. Bu nedenle hayatının sonuna kadar bekâr kaldı. Ayrıca her zaman asıl güzelliğin vücutta veya tatlı şeylerde değil, bilgide, bir şeylerin nasıl işlediğini bilme kapasitesinde yatıgını düşündü. O yıllarda çoğu kadının eğitim erişiminin olmadığını, tüm zamanlarını evin ve ailenin bakımına adadıklarını bir düşünün. Döneminin koşullarına rağmen bu denli özgün olması, Hypatia'yı kadın özgürlüğünün ilk tarihi sembollerinden biri haline getirdi. Üstelik Hypatia sadece bilim için bir tutku beslemiyordu, aynı zamanda dönemi için oldukça sofistike bir usturlap (yön bulmak için yıldızların konumunu kullanan bir alet), sıvıların ağırlıklarını ölçmek

için bir hidrometre ve havanın ve diğer gazların yoğunluklarını ölçmek için bir aerometre gibi teknolojik araçlar üretme konusunda da oldukça hünerliydi. Sadece fen bilimleriyle değil aynı zamanda edebi uğraşlara da tutkuyla bağlanan bir kadındı ve çalışmalarını yazılı olarak bırakmak istiyordu. Ancak yazdıklarının hiçbirisi günümüze ulaşmadı zira Romalılar kütüphaneye saldırdıklarında hepsi yok edildi. Bu kadar iş bir hiç içindi!

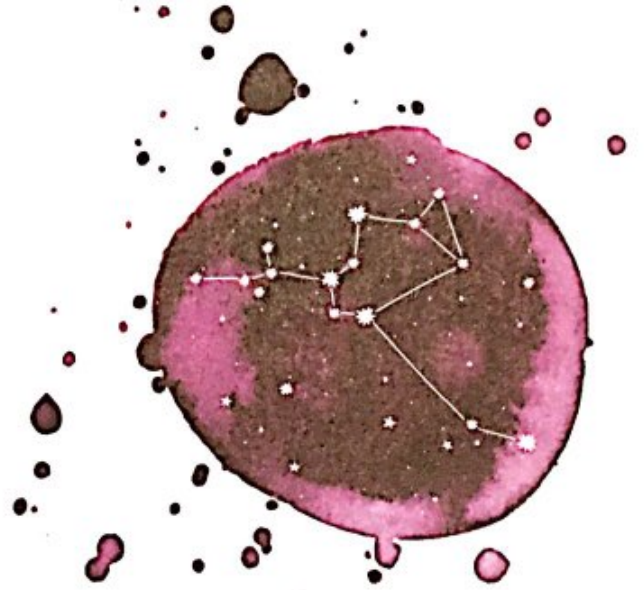

Bedeni ve ruhuyla, başkalarının ne düşündüğünü umursamadan kendisini tutkusuna adanmış bir kadın savaşçı olmasına karşın Hypatia, yaşadığı dünyadan kaçamadı ve bir gün, ders-ten çıkıp evine dönerken bilimsel düşüncelerini, inançlarına tehdit olarak gören bir grup Hristiyan tarafından katledildi. Hypatia işte bu şekilde bir "bilim şehidi" oldu.

Yazıları günümüze ulaşmamış olsa da cesareti ve bilgiye duyduğu açlığı hepimiz için örnek olmaya devam ediyor. Döneminin dünyasında çok özel ve eşsiz bir kadın olmasına rağmen tevazu dersi de vermiştir: Dünya'nın evrenin

merkezi olmadığı, aksine hepimizin Güneş'in etrafında döndüğü çıkarımına ilk ulaşan insanlardan biriydi.

Günümüzde, Hypatia'nın ve düşünce tarihine bıraktığı derin etkinin onuruna, onun adını taşıyan bir asteroid ve Ay krateri var. **Çünkü Hypatia sonsuza dek yukarıda, yıldızların arasında olmayı hak ediyor.**

Mary Shelley

Canavar hikâyeleri anlatan
gotik kadın

Doğum yeri ve tarihi

30 Ağustos 1797 (Londra, Birleşik Krallık)

En büyük başarısı

Gotik romanın en önemli örneği
Frankenstein'ın yazarı.

Mottosu

"Kolla kendini çünkü ben korkusuzum ve bu yüzden güçlüyüm."

Onun gibi ol

Korkularını en güçlü silahın haline getir.

1816'da, yazın bir türlü kendisini göstermediği, normalden çok daha soğuk ve karanlık bir ağustos gecesinde, Mary Shelley ilhamla dolmuş ve yeni anlatısının ilk satırlarını yazmaya koyulmuştu: "Kasım ayının kasvetli bir gecesinde..."

Mary ve entelektüel arkadaşları, kötü hava nedeniyle İsviçre'deki Lemman Gölü kıyılarında kiraladıkları yazlık eve sığınmak zorunda kalmışlardı. O yıl, yaz yüzünü bir türlü göstermek istememişti. Bu garip meteorolojik olayın nedenini, özellikle de iklim değişikliğinin önemli bir sorun olmadığı o dönemde kimse tahmin edememişti.

* Çev. Orhan Yılmaz, Frankenstein, İthaki Yayınları

Şimdilerde o yoğun karanlığın nedenini biliyoruz: İsviçre'den binlerce kilometre ötede, Endonezya'daki patlayan büyük volkan, Dünya'yı karanlıkta bırakacak kadar külü atmosfere salmıştı.

Bu beklenmedik karanlık Romantik sanatçılara, en kötü düşüncelerinin dizginlerini salmalarına ilham kaynağı oldu. Tabii ki Mary Shelley ve arkadaşları da gölde yüzememenin yasını tutmak yerine, ateşin etrafında pijama partisi verip korku hikâyeleri anlatmaya başladılar. Bundan daha iyi bir an hiç olmamıştı. Oradan saf altından başka ne çıkabilirdi ki? Lord Byron, Mary Shelley, Percy Shelley (Mary'nin sayın kocası), John William Polidori ve Claire Clairmont'u bir araya getirirseniz, en son beklenen şey sıkıcı bir hikâyledir. Ayrıca unutmamalıyız ki bu entelektüel grup, yaratıcı olmalarının yanı sıra devrimci düşünceleri, cinsellik konusundaki rahatlıkları (mutluluk, mutluluk!) ve çeşitli tuhaflıklarıyla da bilinirlerdi; örneğin birbirlerini her gördüklerinde başlarını geriye atıp sanki yeni dönüşmüş kurt adamlarmış gibi selamlaşırlardı. AUUUUUU!

İşte böylece Endonezya'daki volkan ın sağladığı boş saatleri geçirmek için, Lord Byron arkadaşlarını en korkunç hikâyeyi kimin yazabileceğine dair bir yarışma yapmaya davet etti. Belki de Mary fitili ateşlemeye, ilk modern bilimkurgu hikâyesi olan *Frankenstein ya da Modern Prometheus*'u, canlandırmaya işte bu anda karar vermişti. Rakipleri, henüz on dokuz yaşında olan Mary'nin hikâyesini okumaya başladıklarında bembeyaz kesildiler ve muhtemelen "oha"nın on dokuzuncu yüzyıldaki eş değeri ünlem neyse, onu haykırdılar. Böyle bir tepki vermekte de haklıydılar! Mary Shelley'nin hayal gücünden çıkan şey bir canavardır: Kadavra parçalarından yapılmış ve Dr. Frankenstein'in laboratuvarına şimşek düştükten sonra canlanmış devasa bir adam. Kendisine "Oha" dedirtecek, bundan daha korkunç ne var?

Bugünlerde hepimizin aklına, boynunda vidaları ve robot misali hareket eden kocaman, yeşil bir adam gelmesine karşın, Mary'nin yarattığı Frankenstein'in canavarı buna hiç benzemiyordu. Yani bizim bildiğimiz hali tamamen Hollywood icadıydı. Asıl canavar sarımsı,

bir kedi kadar çevik ve hızlıydı. Üstelik Frankenstein'ın canavarı sinemada "grrr" ve buna benzer başka sesler çıkaran birine indirgenmiş olsa da Mary'nin romanında kültürlü bir biçimde konuşabiliyordu. Canavar gibi görünse de Milton'un *Kayıp Cennet*'ini okuyup kendisini eğitmeye çalışıyordu. N'aparsınız, inek bir zombiydi işte.

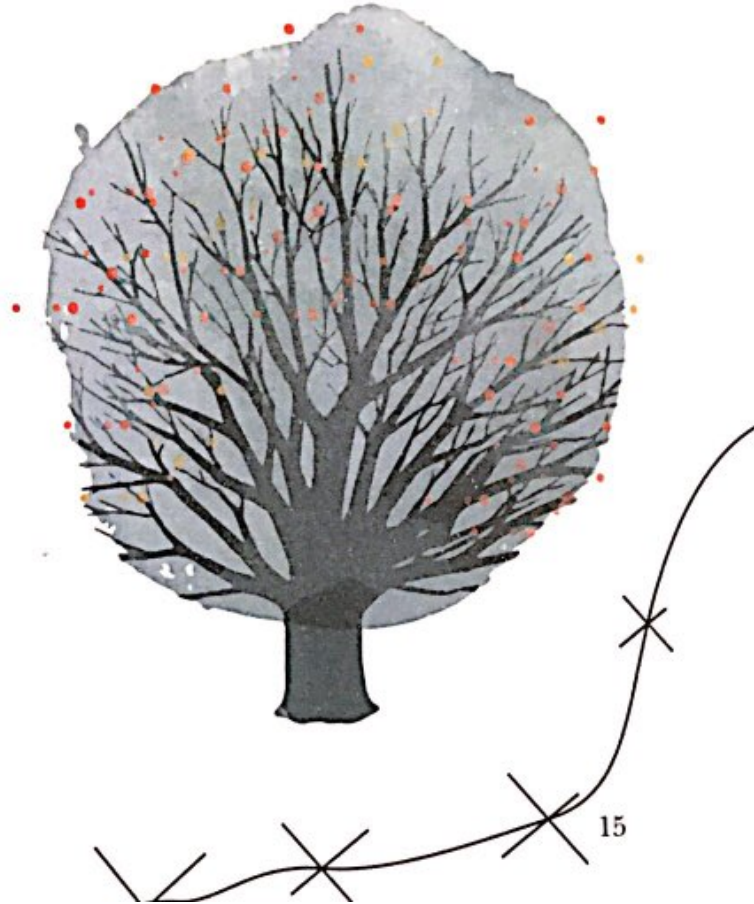

İki filozofun, William Godwin ve feminist Mary Wollstonecraft'ın, kızı olan Mary işte böyle havalı biriydi. Feminist, liberal, asi, temeli sorgulayan bir kadındı ve hiçbir şeyi sorgusuz sualsiz yapmazdı. Shelley romanlarındaki gibi edebi bir hayat yaşamış, aşk ve korkuyu eşit ölçüde bir araya getirmişti.

O ıssız gecede, bu olağanüstü insanların hayal gücüyle, bizlere korku veren tüm canavar hikâyelerinin temelleri atıldı. Ancak onunkiler insanı aynı zamanda hüznülendiren canavarlardı. Frankenstein'ın canavarı en özgün ve korkunç olanıydı, belki de en çok hatırlananı. O gece ayrıca vampirlerle ilgili ilk modern anlatı da doğdu: Polidori tarafından yazılan *Vampir*. Kapanış olarak o yaz Mary'nin, varlığından

kimsenin haberdar olmadığı bir volkan sayesinde ruhani bir değişim yaşadığı söylenebilir. Daha sonra kendisi de o yazsız yazı, çocukluk dönemini geride bırakarak gerçek hayata adım attığı an olarak nitelendirecekti.

Ah, şu Romantiklerin tutkusu yok mu...

Ada Byron

Bir bilgisayar gibi düşünebilen kadın

Doğum yeri ve tarihi

10 Aralık 1815 (Londra, Birleşik Krallık)

En büyük başarısı

Bir makine tarafından işlenebilen ilk algoritmayı yaratmak. Tarihin ilk bilgisayar programcısı.

Mottosu

“Hayal gücü, keşfetmenin anahtarıdır.”

Onun gibi ol

Henüz var olmayan şeyleri düşünmeye cesaret et.

Tuhaf şair Lord Byron'ın tek meşru çocuğu Augusta Ada Byron 1815'in sonlarında, Londra'da doğdu. Ancak doğumundan bir ay sonra, Byron dönmek üzere evi terk etti. Pratikte onu hiç tanımamış olmasına rağmen, Ada her zaman babasına hayran olmuş ve küçük yaştan itibaren, onun gibi şiir okumaya ve yazmaya büyük bir ilgi göstermişti.

Tahmin edebileceğiniz gibi, annesi Barones Wentworth, Lord Byron'dan ve temsil ettiği her şeyden tiksinti duyuyordu. Bu nedenle Ada'yı, edebiyattan uzaklaştırmak için elinden geleni yaptı ve onu mantık, matematik gibi kendisine Byron'ı hatırlatmayan herhangi bir şeyi çalış-

maya zorladı. Bu şekilde Ada'nın zihni sayılar ve formüllerle doldu ama asla şiire olan aşkını ve kelimelerin bir araya gelerek yaratmaya vakıf oldukları güzelliği unutmadı. Edebiyat ve bilimin bu eşsiz karışımıyla, Ada'nın kendi düşünme biçimine "şairane bilim" demesi ve bilime diğerlerinden çok farklı yaklaşması şaşırtıcı değil.

Gerçek şu ki Ada daima garip fikirlere sahip, farklı bir kadın olmuştu. Bir yılı aşkın yatalak kalmasına neden olan uzun bir hastalık geçirirken, canı sıkıldığı için uçmasını sağlayacak kanatlar tasarlayarak vaktini geçirdi. Daha sonra kumarda kazanmak için matematiksel bir algoritma yaratmayı denedi (öyle görünüyor ki Ada oyun oynamaya biraz fazla ilgiliydi ve şanstan payına düşenler onu bir türlü ikna edememişti). Ada'nın talihsizliğine, veya rakiplerinin şansına, geliştirdiği bu algoritma başarısız olmuştu ve zamanla kendisini büyük bir borcun içinde buldu.

Ada, on dokuz yaşında William King'le evlendi ve hayatının geri kalanı boyunca bilineceği Lovelace soyadını alarak Lovelace kontesi oldu.

Üstün zekâsı sayesinde, küçük yaştan itibaren yazar Charles Dickens'tan bilimsani Michael Faraday'e, bilgisayarın babası kabul edilen ve hiç sahip olamadığı bir baba figürüyle özleştireceği Charles Babbage'ın da dahil olduğu, en seçkin Londralı entellektüellerle ilişkiler kurdu. Lord Byron'ın aksine, Babbage düzenli, disiplinli ve çalışkan bir adamdı. Bir bilimsani olan Babbage'ın, Lord Byron kadar hayalci olmayacağı söylenebilirdi ama bu adam, Lord Byron'dan daha "bilimkurgucu" çıkmıştı. Babbage insan beyninin kapasitesinin ötesinde hesaplamalar yapabilecek bir "analitik makine" yaratmak istiyordu. Babbage farkında olmadan tarihteki ilk bilgisayarı yaratmaya çalışıyordu.

Ancak bütün bilgisayarlar çalışmak için bir programa, bütün programlar da bir programcıya ihtiyaç duyar. İşte Babbage'ın araştırmalarından büyülenen Ada'nın hayalperest zihni tam bu noktada işa dahil oldu ve bir makine için ilk algoritma olarak kabul edilen, yani makinenin bir eylemi tamamlaması için gereken emirler dizinini yazadı. Notlarında o zamana

dek bilinmeyen konseptlerden bahsediyordu ve Ada, fikirleriyle bilgisayarların icadını bir asır erkene çekti. Doğru komutlar verildiği takdirde, Babbage'ın makinesinin her türlü şeyi yapabileceğine inanmıştı. Bizim Ada, o denli ileri görüşlüydü ki işte bu şekilde tarihin ilk programcısı oldu.

Fakat Ada asla kendi teorisini deneyemedi, zira analitik makine o dönemde ekonomik yetersizlikler nedeniyle üretilmemişti. Doğrusu, Babbage'ın yazılarında bıraktığı açıklamalardan yola çıkılarak projenin gerçekleşmesi, çok sonraları mümkün olabildi ve makine kusursuz bir şekilde çalıştı! Zamanında üretildiğini hayal edebiliyor musunuz? Ada ne tür komutlar geliştirmiş olurdu? Algoritmasını denemesine izin verirler miydi? Muhtemelen hayır, zira Ada şairane algoritmalar üzerine yazdığı tüm notları yayımladığında, sırf kadın olduğu için sansürlenme korkusuyla kitabı sadece isminin baş harfleriyle yayımlamıştı. Ölümünden ancak 100 yıl sonra notları kendi ismiyle yayımlanabildi, bu âna dek onun analitik makinenin yazılımını yaratan ilk kişi olduğu bilinmiyordu.

Ada'nın dönemine göre ne kadar ileride olduğunu göstermek adına, Birleşik Devletler Savunma Bakanlığı 1980 yılında Ada adında özel bir programlama dili yarattı. Ayrıca her Ekim ayının 15'inde, teknoloji dünyasında çok özel bir gün olan ve mühendislik alanındaki kadınların başarılarına saygı sunulan Ada Lovelace günü kutlanıyor. **Neden hâlâ bilgisayarın erkek işi olduğu düşünülüyorsa...**

Nellie Bly

Gerçekten 72
günde devri
alem yapan
kadın

Doğum yeri ve tarihi

5 Mayıs 1864 (Pennsylvania, Birleşik Devletler)

En büyük başarısı

Dünya etrafında 72 günde tur atmak.

Mottosu

“Yapabilirim ve yapacağım dedim. Yaptım.”

Onun gibi ol

Muazzam bir macera yaşamaya cesaret et.

İnsanların çoğu Jules Verne'in macera romanı 80 Günde Devri Alem'in kahramanının kim olduğunu bilir (pişt: cevap Phileas Fogg). Ancak o insanların çok azı “gerçek” bir kadın olan Elizabeth Jane Cochran'ın hikâyesini bilir; kendisi Verne'nin kurguladığı karakterle aynı tarihlerde, dünyayı 72 günde dolaşmıştır. Elizabeth bir roman kahramanı değil, gerçekten bu seyahati tamamlamış etten, kemikten bir kadındır.

Cesur Elizabeth, ilk işine daha on sekiz yaşında, *Pittsburgh Dispatch* gazetesinde yayımlanan bir makalede kadınların küçümsendiğine dair gönderdiği bir şikâyet mektubu sayesinde girdi. Gazetenin müdürü, mektubundan o kadar etkilenmişti ki gazete için çalışmasını

teklif etti. Ancak bunu yapmak için arkasında gerçek kimliğini, “genç kadını” saklayabileceği bir takma ad kullanmalıydı (bu durum, o dönemin kadın yazarları arasında oldukça yaygın bir olaydı) ve bu şekilde Elizabeth, *Ah! Susana, benim için ağlama*’yı söyleyen Stephen Foster’ın bir şarkısından esinlenerek Nellie Bly oldu.

Başlangıçta Nellie’nin geleneksel kadınlar bölümüyle ilgilenmesini istediler ancak o, kendisini moda, toplum ve ev işleri gibi konularla sınırlamayı reddetti. Üstelik o konulardan çok sıkılıyordu. Asıl hayalini kurduğu şey, her tür tecrübeyi birinci elden yaşayıp okurlarına anlatabilmektir. Fakat anlatmakla yaşamak aynı şey değildir! Böylelikle yavaş yavaş Nellie araştırma gazeteciliğinin öncülüğünü yapan kişi olacaktı. Yaşamak demişken, Nellie bunu gerçekten de ciddiye almıştı. Araştırmak için ona, masasının başında çalışmak, telefonda konuşmak veya röportaj yapmak dahi yetmiyordu. Bir hikâyeyi iyi anlatmak için onu deneyimlemesi gerekiyordu. Yani mesela işçilere nasıl davranıldığıyla ilgili bir haber yapması gerektiğinde, bir karton kutu fabrikasında işçi kılığında zaman geçiriyor, sınıf ayrımıyla ilgili

bir haber yapması gerektiğinde zengin çocuğu kılığına giriyordu. Hatta bir keresinde New York’un Blackwell adasında, kadın hastalara bakılan bir akıl hastanesine kabul edilmek için, kendi akıl sağlığını da tehlikeye atarak, 10 gün boyunca deli rolü yapmış ve bu şekilde dünyaya hastaların bu hastanelerde ne kadar kötü muamele gördüğünü göstermişti.

Ancak Nellie’nin hatırlanmasını sağlayacak büyük macerası, dünyanın etrafında tur atmak ve Jules Verne’in kitabındaki rekoru kırmaktı. Bu seyahati de, çalıştığı gazeteden kendisine verilen bir işin peşine düştüğünde gerçekleştirdi. 14 Kasım 1889’da Nellie, gezegenin etrafında 40.000 kilometreden fazla yol kat edeceği ve tüm ulaşım araçlarını kullanacağı bir seyahate çıkmak üzere valiziyle New Jersey’den ayrıldı. Bu seyahat o kadar büyük bir olaydı ki gazete, Nellie’nin seyahati ne kadar sürede tamamlayacağına dair okurların katılabileceği bir bahis düzenlemişti. İşin gerçeği, seyahat o kadar popülerleşmişti ki oyun kartlarından, seyahatin çeşitli etaplarının işlendiği masa oyunlarına kadar bir sürü şey kullanılarak seyahat ticarileştirildi. Nellie, New Jersey’den gemiyle Londra’ya

gitti. Oradan trenle Paris'e ve İtalya'ya uğrayıp otobüsle Avrupa'nın kalanını dolaştıktan sonra da kendisini Mısır'a götürecek olan buharlı gemiye bindi. Lütfen dikkat! Nelly bu seyahatiyle bariyerleri de yıkmıştı: O gemiye bindiğinde, tarihte bir erkeğin himayesinde olmadan deniz yolculuğuna çıkan ilk kadın olmuştu. İşte bu! Mısır'dan Singapur'a (kesin burada kendisine bir maymun aldı) oradan Hong Kong'a geçerek San Francisco'ya doğru uzun bir gemi yolculuğuna çıktı. Sonra nihayet San Francisco'dan kendisini New Jersey'e geri götürecek trene bindi. Nellie, Jules Verne'in edebi karakterinin 80 günlük rekorunu kırarak, tam 72 gün 6 saat 11 dakika 14 saniye'de dünya turunu tamamlamıştı. Hayatta olsaydı, dünyanın en çok takip edilen Instagram hesabının sahibi olurdu ama o zamanlar Instagram olmasa da insanlar maceralarından haberdardı ve seyahatin Birleşik Devletler'deki son bölümü o kadar ses getirmişti ki yüzlerce insan geldiğini görmek ve tezahürat etmek için toplanmıştı. *Haydi, Nellie, haydi!*

Paris'teyken Nellie, seyahatine yakından ilgi duyan Jules Verne'le röportaj yapmaya karar vermiş, Jules Verne kendisine, "Eğer dünyanın

etrafında 79 günde dönmeyi başarırırsan, seni büyük bir şevkle alkışlayacağım," demişti. Verne, kendi yarattığı karakterden daha büyüleyici bir kadının karşısında olduğunun farkında mıydı bilmiyoruz, fakat umuyoruz ki sonunda Nellie'yi güçlü bir şekilde alkışlamış olsun. Elizabeth Jane Cochran 1922 yılında, henüz 57 yaşındayken hayatını kaybetti ancak onun ki hakkı verilerek yaşanmış bir hayat oldu ve Nellie Bly ismi sonsuza dek, karşısına çıkan her türlü zorluğa karşı koyan etkileyici bir kadınla anılacak. Bugün, Brooklyn'de Nellie'nin dünya turundan esinlenilerek yapılan ve onun adını taşıyan küçük bir eğlence parkı bulunmakta. Zaman zaman bir yerlerde onun şerefine yazılan bir şarkı çalmakta: "Sus" denilenler için sesimizi yükseltmemiz gerek. Oh, Nellie, al bizi yanına gezerken tüm dünyayı ve yık kuralları; sen bizim kızsın.

Marie Curie

Nobel Ödülü'nü kazanan ilk kadın,
hem de iki kez

Doğum yeri ve tarihi

7 Kasım 1867 (Varşova, Polonya)

En büyük başarısı

Radyoaktivite teorisini geliştirmek.

Mottosu

"Bu hayatta korkulacak hiçbir şey yoktur. Sadece anlaşılması gereken şeyler vardır."

Onun gibi ol

Araştırmak için gereken merakı asla kaybetme.

Eğer Marie Curie'den bir şey istiyorsanız, onu bulmak için laboratuvarına gitmeniz gerekirdi; deney tüpleri ve kimya araç gereçleriyle çevrili olduğu yerde. Tarihin en önemli, en ilham verici biliminsanlarından biri olana dek yorulmadan çalıştığı, hayatının büyük kısmını geçirdiği yer orasıydı. Böyle deyince, Marie belki sosyal hayatı olmayan bir inek gibi görünebilir fakat işin gerçeği bunun tam tersiydi.

Çoğu insandan daha zeki olmasına rağmen, Marie'nin kendisini bilime adanması pek kolay olmadı. Bilim, erkekler için bir alan olarak görülüyordu, bu da yetmezmiş gibi, Curie'nin zamanında Polonya'da, kadınlar üniver-

siteye gidemiyorlardı. Bu nedenle bilimsani olması için ihtiyaç duyduğu her şeyi tek başına öğrendi. Onun gibi öğrenme ve dünyanın nasıl işlediğini anlama isteği taşıyan diğer kadınların da gittiği gizli bir üniversite olan Flying University'ye yazıldı ve fırsatını bulduğunda valizini hazırlayıp sonunda fizik, kimya ve matematik çalışmak için üniversiteye kaydolduğu Paris'e gitti. Ancak orada da işler pek kolay olmadı: Paris'te yaşam çok pahalıydı ve o yıllarda Polonya'da ders vererek edindiği ufak birikimleriyle, sadece çay ve tereyağlı ekmek yiyebiliyordu. Ancak öğrenme azmi neredeyse açlığı kadar güçlüydü ve sonunda Paris'teki Sorbonne Üniversitesi'nin ilk kadın öğretim görevlisi oldu.

Bu üniversitenin laboratuvarında, hayatının aşkı, manyetik alanlar ve elektrik üzerine çalışan zeki araştırmacı Pierre Curie'yle tanıştı. Bilime olan ortak tutkuları, birlikte daha fazla zaman geçirmelerini ve sonunda âşık olmalarını sağladı. Pierre ve Marie, iki âşıktan çok daha fazlasıydılar. Hem hayat yoldaşı hem de bilimci bir çifttiler; mükemmel bir ekiptiler

yani. Birlikte iki yeni kimyasal element keşfettiler; polonyum ve radyumu, Marie bu elementin yaydığı yeşil ışığa "radyasyon" demişti. Bu keşifleri sayesinde 1903 yılında kendilerine, dünyanın en prestijli ödülü olan Nobel Fizik Ödülü verildi. Başlangıçta komite ödülü, erkek olması nedeniyle, sadece Pierre'e vermek istedi ama Pierre onlara bunun haksızlık olacağını, zira Marie'nin de araştırmalarda payı olduğunu söyledi. Sonuç olarak ödülü ikisine birden verdiler ve Marie bu şekilde Nobel Ödülü'nü kazanan ilk kadın oldu.

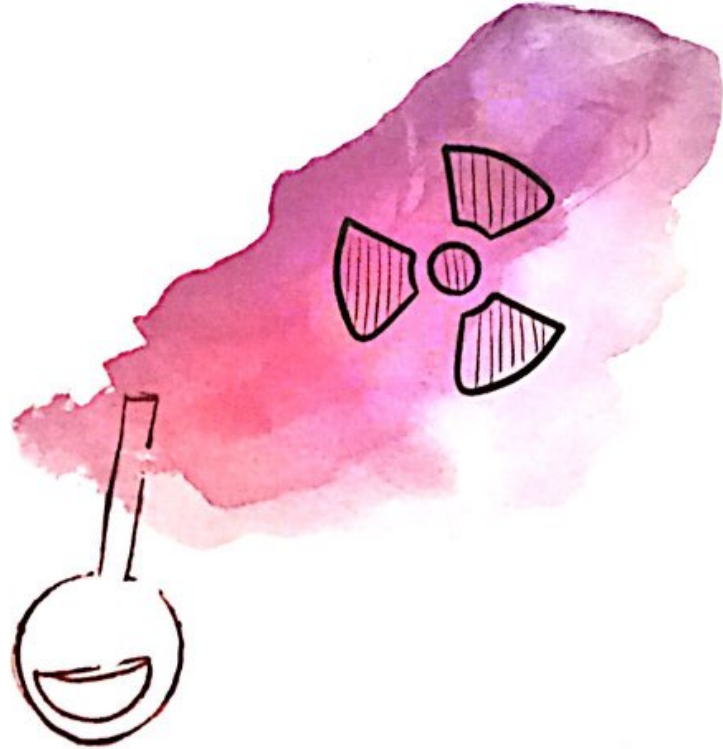
Fakat dünyanın en büyük ödülünü kazanmış olmak da Curie için yeterli değildi. Sevgili Pierre'inin ölümünden sonra, çok sert bir darbe yemiş olsa da Marie araştırmalarını her zamankinden daha büyük bir azimle, yalnız başına sürdürdü. Radyoaktif elementlerle ilgili yaptığı keşifler için 1911'de Kimya alanında Nobel Ödülü kazandı. Böylelikle Nobel Ödülü kazanan ilk kadın olmakla kalmayıp iki kez kazanan ilk kadın da oldu, hem de farklı alanlarda! Curie hayatı boyunca, araştırmalarının yanı sıra çok önemli birçok şey daha yaptı. Örneğin

Birinci Dünya Savaşı'nda çok önemli bir rol üstlendi. Fransız Kızıl Haçı'nın Radyoloji Servisi'nin yöneticisi oldu ve 1914'te Fransa'nın ilk askeri radyoloji merkezini kurdu. Cephede olan askerlere yardımcı olmak adına Marie, kolay taşınabilen bir röntgen cihazı geliştirdi. Bu mobilize radyografi birimlerine "radyolojik ambulans" adını verdi ama birçok insan bu cihazlara "küçük Curieler" ismini verdi. Bu cihazlar sayesinde bir milyondan fazla asker tedavi gördü!

Bütün bunlara rağmen sonunda, bilime olan bu tutkusunun faturası kendisi için ağır oldu. Keşfettiği radyoaktif maddelerle uğraşarak ve hiçbir koruma olmadan önlüğünün cebinde taşıdığı deney tüpleriyle geçirdiği onca zaman, Curie'nin anemiden ölmesinde sebep oldu. O zaman bilinmiyordu fakat polonyum ve radyum moleküllere öyle zararlı seviyelerde radyasyon yayıyordu ki Curie'nin notları ve yazdığı bir yemek kitabı bile radyasyona maruz kalmıştı. Bugün hâlâ Curie'nin o eşyalarına dokunulamıyor; sanki bir peri masalından fırlamış, lanetlenmiş objeler gibiler.

Kısacası, Curie her şeyini bilime olan aşkı uğruna feda etti. Bilimsel buluşlarıyla çok zengin olabilirdi, ancak onun için maddiyatın pek önemi yoktu, buluşlarını dünyayı daha güzel bir yer haline getirebilsinler diye diğer biliminsanlarıyla paylaşmayı seçti. **İşte böyleydi Curie, bulduğu elementler kadar parlak ve dünyanın en cömert insanlarından biri.**

Lottie Dod

Her spor dalında harika olan kadın

Doğum yeri ve tarihi

24 Eylül 1871 (Bebington, Birleşik Krallık)

En büyük başarısı

Tüm zamanların en çok yönlü sporcusu olmak.

Mottosu

"Spor yapmak için rahat kıyafetler üreten kişi tüm kadınların duasını kazanacak."

Onun gibi ol

Kimseyin sana bir şeyi yapamayacağını söylemesine izin verme.

Wonder Woman veya Supergirl yalnızca çizgi romanlarda ve filmlerde olan süper kahramanlar ama Lottie Dod, olağanüstü fiziksel kapasitesiyle, etten kemikten bir süper kahramandı. Lottie, denediği her sporda çok başarılıydı ve bir sürü de spor denemiştir! Bu nedenle tarihte en çok sayıda sporda öne çıkabilen sporcu olarak kabul ediliyor.

Viktoria dönemi İngiltere'sinde, oldukça zengin bir aileye doğmuş olan Lottie, hiçbir zaman çalışmak zorunda kalmamıştı ve boş zamanında spor yapmaya başladı. İlk tenisi seçti. Henüz 11 yaşındayken bir turnuva ya katıldı ve dikkat kesilen gazeteciler, bu olağanüstü

çocuğun ileride çok konuşulacağını söylemeye başladı. Böyle de oldu. 15 yaşında Wimbledon turnuvasını kazanarak, tüm İngiltere’de Little Wonder (Minik Mucize) olarak tanınmasını sağlayan bu büyük başarıya imza atan en genç tenisçi oldu. Hâlâ kimse onun rekorunu kıramadı.

En inanılmazıysa Lottie tüm bunları zevk için, büyük bir önem atfetmeden yapıyordu zira onun için spor sadece bir hobiydi. Ancak yine de ertesi yıl Wimbledon’ı tekrar kazandı. Bir sonraki turnuvayı kazanamadı çünkü... ailesiyle İskoçya’ya tatile gitmeyi tercih etti. Zaten hiç ciddi bir şekilde antrenman yapmamış olmasına rağmen kariyeri boyunca sadece beş maç kaybetti. Belki de oldukça kendine has bir oyun stiline olmasının bununla bir ilgisi vardı: En başta, dönemin diğer kadın oyuncularının yaptığı gibi iki elle tutmak yerine raketi sadece tek eliyle tutuyordu ve vole ile smaç hareketlerini ilk kullananlardandı. Hepsinden daha önemlisiyse, kadınların tenis oynarken giymeleri zorunlu olan, yere kadar uzanan elbiseleri giymeye başkaldırmasıydı. Bu şekilde

giyinerek nasıl oynanabilirdi? Lottie bunu hiç anlamıyordu, o yüzden yaşını, daha kısa olan ve sahada daha rahat hareket etmesine olanak sağlayan okul üniformasıyla oynamasına izin vermeleri için kullandı. İşe de yaradı. Böylelikle kılık kıyafet konusunda kadınların daha rahat spor yapmasını mümkün kılan bir devrim başladı.

Ancak asıl etkileyici olan, Lottie’nin her sporu yapmaya cesaret etmesiydi. Hangisi olursa olsun. Kardeşine bir İsviçre seyahatinde eşlik ettiğinde kış sporlarını keşfetti ve buz pateni, kayak, curling (evet, bir taş kaysın diye buzun sürekli silindiği spor), dağcılık gibi sporların ustası oldu. Hatta 1 kilometreden uzun bir kayak pistinde kızakla son hız kayardı.

Daha sonra Lottie, o dönem İngiltere’de çok yeni olan ve kadınların hiç temsil edilmediği çim hokeyine merak saldı. Bu yüzden kendi kadın takımını kurdu ve bu takımla hiç yenilmedi. Daha doğrusu takım yenildi ama sadece Lottie’nin oynayamadığı günlerde. Hokeyden sıkıldığında golfü denedi. Nasıl olduğunu tahmin edebiliyor musunuz? Aynen öyle, onda da

çok başarılıydı! Golfün kendisine en zor gelen spor olduğunu söylemesine rağmen, Britanya Golf Şampiyonası'nı da kazandı.

Ancak sanmayın ki burada kaldı, zira hâlâ birçok spor vardı ve Lottie mücadeleyi damarlarında taşıyordu. Bu sporların hepsinden sıkıldığında, şansını okçulukta denemeye karar verdi ve onda da Robin Hood'u utandıracak kadar ustalaştı. 1906'da ilk okçuluk turnuvasını kazandı ve 1908 Londra Oyunları'nda Büyük Britanya Olimpiyat takımının bir parçası olmak üzere seçildi.

Bu harika aile, kanında özel bir şey taşıyor olmalıydı çünkü Lottie'nin tüm kardeşleri de çok büyük sporculardı ve alanlarında büyük başarı kazandılar. Ancak içlerinde en harikası oydu.

Lottie Dod spor dünyasının dışında da gerçek bir süper kahramandı: 1914'te Birinci Dünya Savaşı patlak verdiğinde, lüks hayatını terk edip savaşta yaralananlarla hemşirelik yapmak üzere kollarını sıvarken hiç tereddüt etmedi. Kızıl Haç tarafından 1000 saatten fazla çalıştığı için ödüllendirildi.

Tüm sporları yapmış olmasının ötesinde, Lottie'nin en sevdiği her zaman tenis oldu ve asla ama asla Wimbledon'ı takip etmeyi bırakmadı. Hatta bizim "Minik Mucize" ölmeden önce bile radyodan kendisinin de beş kez kazanmış olduğu bu turnuvadaki maçı takip ediyordu. **Bir numara!**

Alice Guy

İlk kadın film yönetmeni

Doğum yeri ve tarihi

1 Temmuz 1873 (Saint-Mand , Fransa)

En büyük başarısı

Tarihin ilk kadın film yönetmeni olmak... ve yapımcısı ve senaristi ve hatta özel efekt uzmanı.

Mottosu

 Doğal ol."

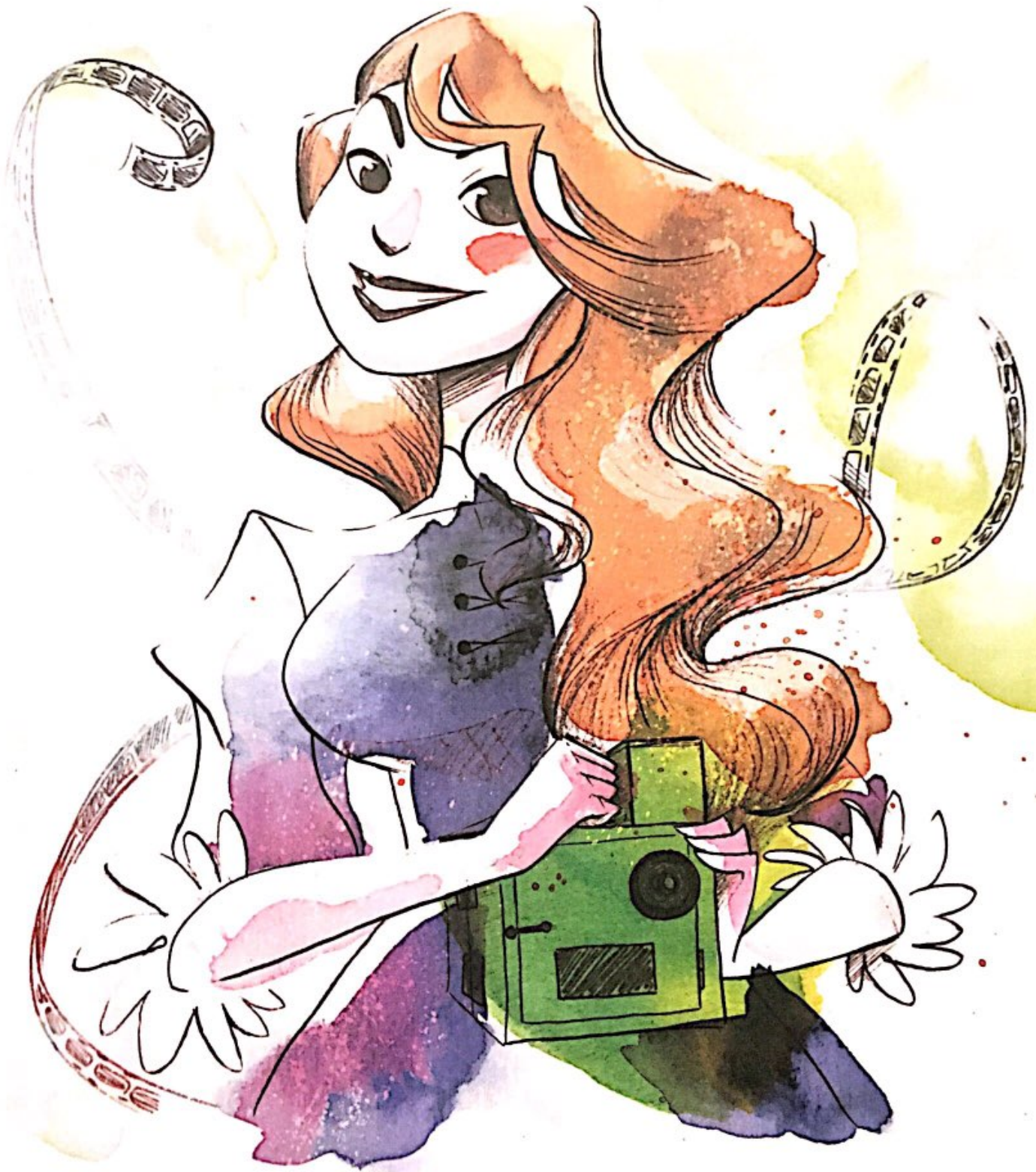
Onun gibi ol

En sıradan şeylerin dahi arkasındaki hikâyeyi bul.

Hollywood'da her yerde kadınlar var. Her yerde derken? Maky zler, stilistler, aktrisler, dekorcular, montajcılar ve hatta birçok yapımcı ve birkaç senarist. Peki yönetmen? Kulağı yalan gibi gelse de bugün dahi kadın yönetmen sayısı çok az ve bir kadının bakış açısından çekilmiş bir film bulmak çok zor. Üzücü ama doğru. Şimdi i ler böyleyse, 19. yüzyılın sonlarında, Fransız Alice Guy, dünyanın ilk filmini çektiğinde nasıldı hayal edin. Evet, doğru okudunuz: Tarihteki ilk yönetmen bir kadındı.

Bir film kamerasına dokunma fırsatını ilk kez, L on Gaumont'un sekreterliğini yaparken, fotoğrafçı ve sine-

ma endüstrisinin öncülerinden, sinematografin mucidi Louis Lumière'le tanışınca yakalamıştı. 1895'te icat edilen bu cihaz, bir dizi fotoğrafı, sanki canlı çekilmiş görüntülermiş gibi görünmesini sağlayan bir hızda kaydedip yansıtıyordu. Alice nasıl çalıştığını gördüğünde büyülenmişti. Bu makinenin hikâye anlatmak için mükemmel bir araç olduğunu anında fark etmişti. Hikâye anlatıcılığında kullanılan format önemli olmasa da, sinemanın izleyiciyi etkilemek için sunduğu imkânları gördüğünde Alice, başka bir şey düşünemez olmuştu.

O âna dek, sinematografla yapılan çekimler kameranın neler yapabileceğini gösteren ev yapımı çekimlerden çok da fazlası değildi. Kimse bunları kurguya çevirmeyi düşünmemişti. Lumière Kardeşler 1895'te Lyon'da bir fabrikadan çıkan bir grup işçiyi kaydettikleri çekimleriyle tüm dünyayı kendilerine hayran bırakmışlardı, bu yaptıkları çok etkileyici bir şeydi... ve aynı zamanda aşırı derecede sıkıcı. İstasyona giren trenin çekimi biraz daha heyecanlıydı, çünkü herkes gördüğünü gerçek sanmış ve korkmuştu ama bu da belgesel

olmanın ötesine geçemiyordu. Neyse ki Alice her şeyin sessiz görüntülerle (filmler 1927 yılına kadar sessizdi!) anlatılabileceğine inanacak kadar vizyon sahibiydi, böylelikle bizim kadın savaşçı yönetmenimiz işe koyuldu ve tarihteki ilk öyküsel film (yani hikâyesi, karakterleri, başlangıcı ve sonuyla kurgusal bir film) olarak kabul edilen *La Fée aux Choux*'yu* çekti. Sadece 57 saniye sürüyordu ve basit bir hikâyesi vardı: iki sevgili lahanaya tarlasından geçerken kendilerine bir peri beliriyor, sihirli değneğiyle lahanalardan birine dokunuyor ve ortaya parmağını emen bir bebek çıkıyordu. 1896'da olağanüstü bir yapım olarak görülmüştü, tabii şimdilerde bize çok basit geliyor ama o zamanlar âdeta sihirdi.

Film çok başarılı oldu ve patronu Léon Gaumont, Alice'in sekreterliği bırakıp daha fazla film yönetmesi ve üretmesi gerektiğine karar verdi. Böylelikle Alice, bu imkânlarla haftada iki film çekmeye başladı, ta ki 1905'te şirketteki diğer yönetmenlerin gözetmenliğine yükseltilene kadar. Alice'in bu tempoyla hayatı

* (Fr.) Lahana Perisi. -yhn

boyunca 1000'den fazla film çekmesi şaşırtıcı değildi. Üstelik tüm bunları, kadınların oy kullanma hakkına bile sahip olmadıkları bir dönemde yaptı!

1908'de Alice ve kocası Herber Blanché, film çekmek üzere ABD'ye gittiler ama Hollywood henüz var olmadığından New York'a yerleştiler. Burada kendi şirketleri The Solax'ı kurdular ve Alice bir kez daha tarihte bir ilke daha imza atarak, bir sinematografi stüdyosuna genel müdürlük yapan ilk kadın oldu.

Alice filmlerinde, kadınlar hiçbir hakka sahip değilken feminizm gibi konuları işlemeye ya da segregasyonun çok güçlü olduğu bir dönemde sadece siyahi oyuncularla film* çekmeye cesaret etti. Ayrıca Alice mümkün olan her türde film yapmada da öncüydü. Dans filmleri, abartı komedileri, Kovboy filmleri, korku filmleri, operaları vardı. Çekimlerde hayvanları ve arabaları kullandı, hatta İncil'den esinlendiği ve 300'den fazla figüran kullanarak çektiği *İsa'nın Hayatı* adlı harika bir yapıma imza attı. Bir dâhi!

* Bir aptal ve parası. -yhn

Tüm bunlar yetmemiş olmalı ki daha önce filmlerde yapılmamış şeyleri de deneyen ilk kişi oldu. Örneğin, özel efekt kullanan ve şimdi Hollywood'un gerilim yaratmak için kullandığı ağır çekimi ilk uygulayan kişiydi. Tabii aynı zamanda piyasaya sesli filmleri süren ilk yapımcılardan. Her film izlemeye sinemaya gittiğimizde Alice'e ne kadar çok şey borçlu olduğumuzu fark ediyor musunuz?

Maalesef çektiği 1.000'den fazla filmde sadece aşağı yukarı 350'si günümüze ulaştı. Alice sinema tarihini değiştirmiş olmasına rağmen ismini dahi bilmeyen birçok kişi var. Neyse ki her geçen gün daha fazla insan gerçek hikâyesini öğreniyor. **Alice Guy kocaman bir Oscar'ı hak ediyor.**

Virginia Woolf

İşıklar ve gölgelerin kadını

Doğum yeri ve tarihi

25 Ocak 1882 (Londra, Birleşik Krallık)

En büyük başarısı

20. yüzyıl modern edebiyatının en önemli yazarlarından biri olmak.

Mottosu

“Birinin hissettiklerini asla söylememesi devasa bir acıdır.”

Onun gibi ol

En deli fikirlerini dile getir, birer sanat eseri olabilirler!

Rahat bir aileye doğmasına, harika ebeveynlere sahip olmasına ve evinden bir yetenek yarışmasından daha fazla sanatçı geçmiş olmasına rağmen, Virginia’nın öğleden sonraları çay içerek ve hamur işleri yiyerek geçmiyordu. Aslında çok genç yaşında geçirdiği bir dizi talihsiz felaket yüzünden, hayatının geri kalanında 12 kez sinir krizinden musdarip olacaktı.

Günümüzde, Virginia’nın o dönem az bilinen bir akıl hastalığı olan bipolar bozukluktan musdarip olduğu düşünülüyor. Virginia bu duygusal iniş çıkışları çok daha direkt bir tabir ile tanımlıyordu: “delilik.” Bu dönemlerinde, kuşların Yunanca öttüğüne inanabiliyor ya da

utangaç ve ihtiyatlı bir kadın olmayı bırakıp saatlerce hararetle konuşabiliyordu. Hatta bir keresinde 48 saat aralıksız konuştuğu söyleniyor. Tüm bunlara rağmen ya da belki de tam olarak aşırı sevinç anlarıyla karışık bu derin üzüntüsü sayesinde Virginia, edebiyat tarihinin en yenilikçi, deneysel ve şairane romanlarından bazılarını yazmıştır.

Virginia'nın, yaptığına daha farklı bir bakış açısıyla bakabilmek için tablosuna yaklaşıp uzaklaşan ressamın yaptığı gibi ayakta yazmaktan, Flush adında bir köpeğin tüm detaylarıyla anlattığı biyografisini, en çok satan eseri olan kitapta romanlaştırmaya varan sıradışı bir hayal gücü ve harika fikirleri vardı. Ancak Virginia'nın, eleştirmenleri en çok etkileyen ve edebiyat tarihini değiştiren, İngiliz edebiyatı tarihinin en iyilerinden biri olarak kabul edilen ve ana fikirleri feminizm ve delilik olan romanı *Bayan Dalloway*'di. Tek bir günü anlatan romanda Virginia, daha sonra "bilinç akışı" olarak adlandırılacak anlatım tekniğini kullanmıştı. Oturtulmuş bir düzene veya tutarlılığa sahip olmayan bu teknik okuru doğrudan

kahramanın zihnindeki, zamanda bir ileri bir geri giden, bir karakterden diğerine sıçrayan düşünceler zincirine sokmaktan başka bir şey değildi ve hepimizin bildiği gibi oradan oraya atlayan düşüncelerimizden daha fazla mantığa ihtiyaç duymuyordu.

Mizacındaki değişikliklere ve deliliklerine rağmen ya da tam olarak onlar sayesinde, Virginia'nın çok bağlı olduğu geniş bir arkadaş grubu vardı. Bloomsbury edebiyat çevresi olarak bilinen dönemin entelektüellerinden oluşan bir gruptu ve her şeyi ama her şeyi beraber yapıyorlardı. Buna şakalaşmak da dahildi ve anlaşılıyor ki tehlikeli şakacılar! Bir keresinde Britanya donanmasına o kadar iyi hazırlanmış bir şaka yaptılar ki tüm İngiltere'de meşhur oldular: 1910 senesinde, takma sakal, türban ve siyah makyajla kılık değiştirip *Dreadnought* sancak gemisine Habeşli (bugünkü Etiyopya) bir heyet olduklarını söyleyerek bindiler. Herkese Svahili dilinde (ki Etiyopya'nın dili bile değildi) kartlar verdikten ve her fırsatta sevinçlerini göstermek için "Bunga, bunga!" diye bağırarak sonra subaylara sahte nişanlar takdim edip

herkesle fotoğraf ektirdiler. İndikten sonra, gazetecilere şakalarını anlattıklarında cezalandırılmak bir yana, “Bunga, bunga!” tabiri tüm ülkede moda oldu.

Her ne kadar erkeklerle de ilişki yaşamış olsa da Virginia aslında kadınlara karşı daha yoğun bir çekim hissediyordu. Ancak dönemin toplumsal baskıları yüzünden, kız kurusu olmakla yaftalanmaktan çok endişeleniyordu ve sonunda Leonard Woolf’la evlendi ki Leonard bir kocadan çok, onun en yakın arkadaşıydı. Sadece edebiyat aşklarıyla bağlanmıyor, aynı zamanda kendilerini eşsiz kılan her çeşit takıntıyı ve deliliği de paylaşıyorlardı. İkisi de dünyanın hızla lağıma sürüklendiğine inanıyordu ve suçun sanatçılara, lezbiyenlere ve feministlere atılacağından eminlerdi. Bu nedenle, dünyayı hızlıca terk etmenin zamanı gelirse diye sık sık, yeni intihar metotları düşünüyorlardı. Tuhaf bir mizah anlayışına sahip oldukları su götürmezdi fakat bu yöntem onlarda işe yarıyordu.

İkinci Dünya Savaşı çıktıktan ve Londra’ya yapılan bombardımanlar evlerini yıktıktan sonra

Virginia Woolf, *Perde Arası* romanını bitirdi ve intihar etmek için bunun doğru an olduğuna karar verdi. Dünya ona gerçekten de batıyormuş gibi geliyordu ve kendisine sunacak daha fazla bir şeyi yoktu. 28 Mart sabahı kocasına bir elveda mektubu yazdı ve kendisini, bedeni suyun yüzeyine tekrar çıkmasını diye ceplerine doldurduğu taşlarla Ouse Nehri’ne bıraktı.

Sonsuza dek Bunga, Bunga Virginia.

Coco Chanel

Modayı değiştiren kadın

Doğum yeri ve tarihi

19 Ağustos 1883 (Saumur, Fransa)

En büyük başarışı

Moda dünyasında devrim yapmak.

Mottosu

“İnsan, eşsiz olmak için sürekli farklı olmayı hedeflemelidir.”

Onun gibi ol

Kendin olduğunda farklı olmaktan korkma.

Gabriell “Coco” Chanel’in gençlik hayalinin sanatçı olmak olduğunu herkes bilmez. Bilinen bir şey varsa o da kendisinin durdurulamaz olduğuydu. Daha genç yaşta tüm azmiyle kabarelerde ve eğlence meknlarında çalışarak bu işe koyulması şaşırtmıyor. Ancak kısa zamanda Coco gösteri dünyasında başarılı olamayacağını fark etti ve hayatının partilerle geçen gecelerle dolu bu sayfasını kapatıp bunların geçmişte kalmasına karar verdi. Böylece moda dünyası ile tanışmış oldu. Moda ile de ünlü takma adına sahip oldu, kendisini maddi açıdan destekleyen birçok arkadaşı ve sevgiliyle tanıştı.

Şapka tasarlamaya başladı ve kazandığı parayla, ürettiklerini satmak için Paris'te bir mağaza açtı. Paris'in sosyeta hızla onun potansiyelini keşfetti ve Chanel'in şapkaları çok popüler olmaya başladı. Böylece Coco tüm Fransa'da yeni mağazalar açmaya devam etti. Ancak şapka dünyasının ötesinde elde ettiği başarısı şans eseri gerçekleşti: Soğuk bir günde aklına eski bir kazağından elbise yapmak geldi ve ortaya çıkan kıyafet o kadar güzeldi oldu ki herkes nereden aldığını öğrenmek istedi. Coco asla iyi bir iş fırsatını kaçırmazdı ve haliyle hemen kıyafetiyle ilgilenenler için elbise dikmeyi düşündü. Sonra bir baktı ki çoktan dünyanın en etkileyici moda tasarımcısı olmuştu.

Kadınlar için takım elbise, yüksek kesim pantolon, kısa ve dar siyah elbiseler, denizci tarzı elbiseler, efsanevi 2.55 çantaları ve kamelya broşları gibi birçok ikonik parçayı ona borçluyuz. Ancak tüm bunların ötesinde Coco, kadın kıyafetlerine daha erkeksi silüetler ve minimalist görünümleri tanıtan kişiydi.

O zamana kadar kadınlar fırfırlı elbiseler giymeye mahkûm yaşamışlardı ve Coco'nun rahat

ve sportif tarzı sayesinde, kendilerini o elbiselerden kurtarıp ve yürümelerine, koşmalarına ve hatta nefes almalarına izin veren kıyafetler giymeye başladılar. Çok pratik ve tasarımlarının yadsınamaz başarısını açıklayan bir şeydi bu. Sadece bununla da kalmadı: Coco Chanel siyah elbiseyi popülerleştirdi ve az parayla şık giyinmeyi, insanların maddi durumunun kıyafetlerinden anlaşılmamasını mümkün kıldı. Kesinlikle muazzam bir fikir.

Chanel bir sanatçıydı ancak mayasında iş kadınlığı da vardı. 1935'te, Coco Chanel'in 4.000'den fazla çalışanı vardı. Bu, Monaco şehrinin nüfusundan daha fazlaydı! İşletmenin pratik görüntüsünden ödün vermeden, tasarımlarına her zaman kendi kişisel dokunuşunu ekliyordu. Parfümlerini yaratmak için makyaj markası olan Bourjois imparatorluğunun sahipleriyle kafa kafaya vermekte tereddüt etmedi. Chanel ismini ve beynini, onlar ise tecrübelerini ve paralarını masaya koydular. Coco yanılmamıştı: Chanel No5 bugün bile tarihin en çok satılan parfümü olmaya devam ediyor. Fakat o bununla da kalmadı. Coco, kendi is-

miyle her çeşit ürüne sahip olan ve marka hakkını paraya çeviren ilk moda tasarımcısıydı.

Chanel'in 20. yüzyılın en güçlü adamlarından bazılarıyla sevgili ve her tür zenginle, sanat dünyasından insanla arkadaş olmasına rağmen, yaptığı bir tek dikiş dikmek ve şarkı söylemek değildi. 1940'ta Metro Goldwin Mayer tarafından, filmlerinde kullanılan kıyafetlere katkıda bulunmak üzere davet aldı. Coco hiç düşünmeden Hollywood'un ona sunacaklarını görmek için okyanusun ötesine geçti. Orada Marlene Dietrich, Greta Garbo gibi en önemli müşteriyle tanışmış olmasına karşın, Los Angeles cazibesinin onun minimalist tarzına uymadığını fark etti. Âdeta bir rüya fabrikası olan Hollywood'un aslında kabalığın ve zevksizliğin başkenti olduğuna karar vererek Paris'e geri döndü. Ancak Avrupa'ya adım attığında savaş başlamak üzereydi ve zaman mankenlere uygun değildi, bu nedenle Coco hayatının en zor kararlarından birini almak zorunda kaldı; tüm çalışanlarını işten çıkardı ve sadece parfüm ve aksesuar sattığı Cambon Caddesi 31 numaradaki ilk butiğini açık tuttu. Bununla beraber oldukça tartışmalı politik fikirlerinin olması, Chanel ismi

ve markasının, başarıya ulaştığı gibi hızlı bir şekilde o görkemini kaybedip toplum tarafından reddedilmesine neden oldu. Ufff!

Ancak kamunun görüşü Coco Chanel'i pek ilgilendirmiyordu ve kendisini, hayatı tadını çıkararak yaşamaya adadı, ta ki 70li yaşlarında küllerinden doğup moda dünyasına geri dönmesinin vaktinin geldiğine karar verene dek. Elizabeth Taylor, Grace Kelly ve Rita Hayworth gibi dönemin büyük aktrisleri tekrar onun elbiselerini giymeye başladılar ve dünya bir kez daha ve bu kez sonsuza dek onu sevdi.

Hayatının son 30 yılında Coco Chanel, Paris'teki Ritz Carlton otelinde yaşadı ve 1975'te, bir yürüyüşe çıktıktan sonra, yine bu otelde öldü. Son sözlerinin şunlar olduğu söyleniyor: "Görüyor musun? İşte insan böyle ölüyor." **Mezara kadar bir dâhi ve yıldız!**

Clara Campoamor

Biz kadınları, hepimizi
savunan kadın

Doğum yeri ve tarihi

12 Şubat 1888 (Madrid, İspanya)

En büyük başarısı

İspanya'da kadınların oy kullanabilmesini sağlamak.

Mottosu

"Özgürlük, üstünde çalışarak öğrenilir."

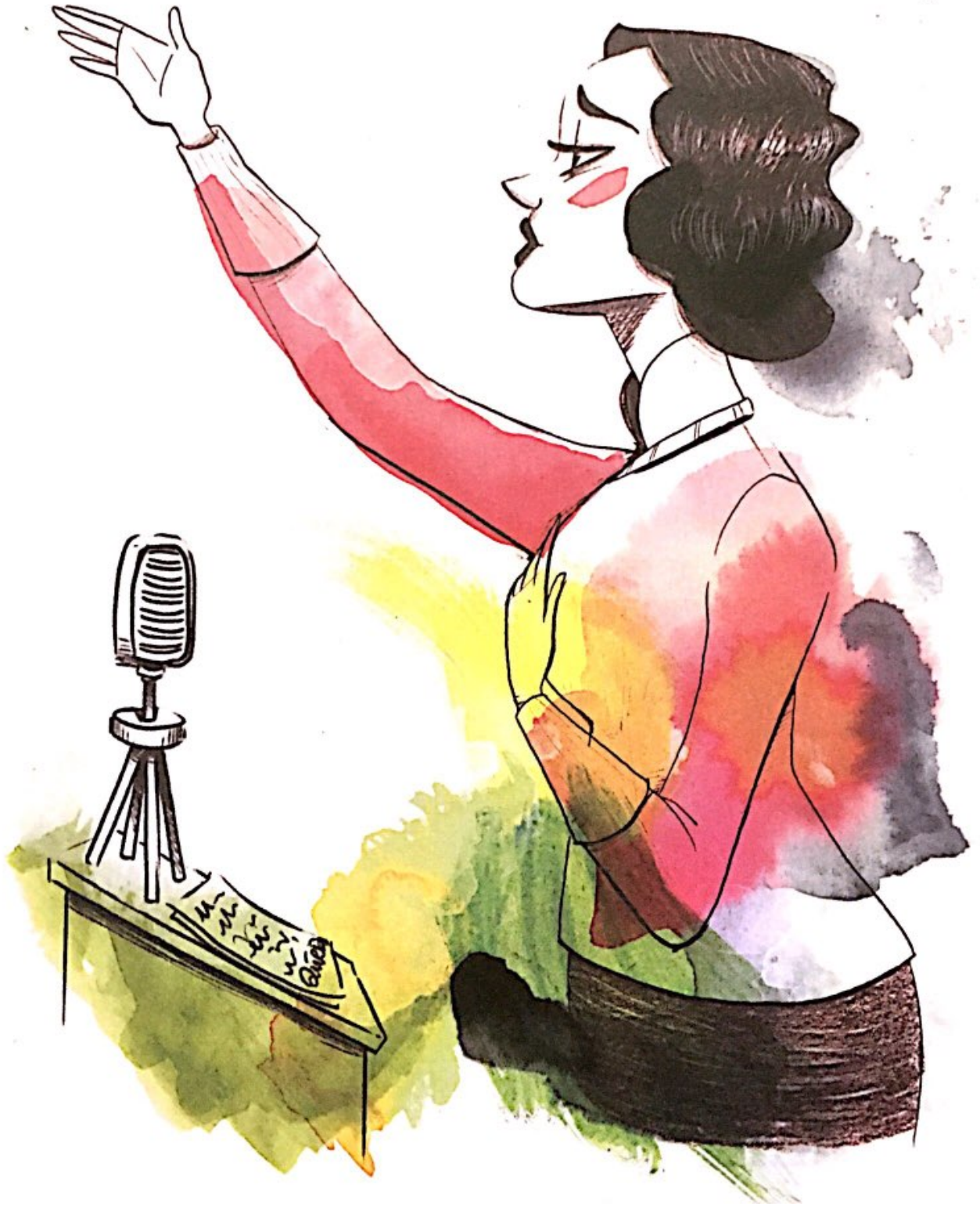
Onun gibi ol

Kendi haklarını başkalarından koru.

Artık günümüzde, konu oy kullanmak olduğunda kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olduklarını kanıksamış durumdayız. Kadınların kendi fikirlerini dile getirebilmeleri, kendi siyasi liderlerini seçebilmeleri, oy kullanabilmeleri çok olağan ve mantıklı gelse de durum hep böyle değildi. İnanması güç ama İspanya'da kadınlar oy kullanabilmeye başlayalı 100 yıl bile olmuyor! Tabii ki bu değişiklik kendi kendine olmadı, çok güçlü ideallere sahip bir kadın savaşçının bu işe koyulması gerekti. Bu kadın da Clara Campoamor'du.

Clara küçüklüğünden beri, bir devlet nasıl vatandaşlarının sadece yarısının fikrini ciddiye alır ve bunu ülkeye

faydalı olarak görür anlam veremiyordu. Çok çok küçükken bile kadınların oy kullanma, kendi kararlarını verme hakkı için mücadele edeceğinden emindi. Clara işleri değiştirecekti ve bunu içeriden yapacaktı, bu yüzden hukuk diplomasını almaya çalışırken siyasete atıldı ve amacını gerçekleştirmek için çalışmaya başladı. Hukuk, Clara'ya adil olduğuna inandığı şeyleri savunması ve onu en çok ilgilendiren konular için verdiği mücadeleye beden ve ruhen katkıda bulunmasına daha çok imkân sağlamıştı: evlilik içi ve dışı ilişkilerden doğan erkek ve kız çocuklarının eşitliği, kimsenin cinsiyet ayrımcılığına uğramaması, boşanma kanunu ve hepsinden önemlisi o dönemde "kadınlara oy hakkı"* denilen evrensel kadın hakları hareketi.

Mezun olunca Clara işe koyuldu ve dönemin en ses getiren iki boşanma davasında kadınların haklarını savundu. Bunlar yazar Concha Espina ile kocası Ramón de la Serna'nın ve aktris Josefina Blanco ile yazar Ramón del Valle-Inclán'ın boşanma davalarıydı. Aynı zaman-

* Kadınların oy hakkını savunanlaraysa "süfrajët" (Women's Suffrage) adı verilir. -yhn

da Yüksek Mahkeme'nin karşısına çıkan ilk kadın avukattı ve Radikal Parti iktidardayken, İkinci Cumhuriyet mahkemelerinin ilk kadın üyelerinden olarak İspanya kanunlarını kadınların lehine daha önce kimsenin yapamadığı şekilde değiştirmeyi başarmıştı. Clara sistemi değiştirmekte kararlıydı ve bunu kendi yöntemleriyle içeriden yapıyordu.

Ülkedeki kadınların bu durumunun, adaletsizden de öte olduğunu düşünen tek kişinin kendisi olmadığını biliyordu ve kendine müttefik aramaya başladı. Çünkü arkanızda sizi destekleyen arkadaşlarınız olunca her şey daha kolaydır. 1926'da Clara kesinlikle İspanya tarihinin en parlak kadınlarından oluşan Lyceum Kadınlar Kulübü'ne katıldı. Olağanüstü kadınları bir araya getirerek oluşturduğu bu tür oluşumlar, Las Fundadoras** olarak biliniyorlardı ve dünyayı kurtarmak ve dönemine göre oldukça geriden gelen İspanya'nın toplumsal saatini ileriye almak için kültür ve eğitimi kullanmayı umuyorlardı. Kadın oyu bu toplantılarda kilit bir konuydu. Clara fakir bir aileden geliyordu ve bir

** (İsp) Kurucular. -çn

kadın, herhangi bir kadın, geçmişinden bağımsız, oy kullanabilmeliydi ve dolayısıyla kendisinin ve ülkesinin geleceğiyle ilgili karar verebilmeliydi. Ancak Lyceum'un süper kadınlarından bazıları zengin ailelerden geliyorlardı ve her kadının oy kullanması gerektiği konusunda emin değillerdi. Onlara göre, kadınların hepsi buna hazır değildi zira erkeklerin aldığı gibi eğitim alamamışlardı, bu yüzden hangi seçeneğin siyasi açıdan en iyisi olduğunu bilmiyorlardı. Fakat Clara, haklı olarak, herkesin kendi geleceğine karar vermek için hazır olduğuna inanıyordu. Hata yapma ihtimali olsa bile, o hatayı yapma özgürlüğüne sahip olunmalıydı.

Bu konuyu parlamentoya taşıdıklarında, parti, bir kadın oyu savunucusu olarak Clara'yı, Lyceum'un bir başka üyesi olan ve Clara'nın fikirlerine karşı çıkan Victoria Kent ile yüzleştirdi. Sonunda, çok az bir oy farkıyla, Clara Campoaamor vekilleri ikna etti ve tarihe bir imza atmış oldu: 1931 Anayasası'nda İspanya'da kadınlara oy verme hakkı tanınmıştı.

Ancak oy kullandıkları ilk seçimlerde hâlâ kiliseden çok etkilenen kadın oy verenler, muhafaza-

kar ve sağcı partileri tercih etti. Clara'nın da bağılı olduğu solcu partinin destekçileri, seçim yenilgilerinden onu sorumlu tuttular ve yoğun baskı altındaki Clara politikayı bırakmaya karar verdi. İç savaş çıktıktan sonraysa, Paris'te, Buenos Aires'te ve en sonunda avukatlık yaparak hayatının geri kalanını geçirdiği İsviçre'de yaşadı. Süfrajette gerçekten seçimlerde belirleyici oldu mu yoksa bütün İspanya oy kullanmak için hazır değildi miydi, asla bilemeyeceğiz. Fakat şüphe olmayan bir şey var ki Clara tamamen haklıydı: **En önemlisi kadınların erkeklerle aynı haklara sahip olmalarıydı. Hata yapma hakkı da dahil.**

Agatha Christie

Dünyanın en çok okunan kadını

Doğum yeri ve tarihi

15 Eylül 1890 (Torquay, Birleşik Krallık)

En büyük başarısı

Tarihin en çok okunan ve eserleri en çok dile çevrilen kadını.

Mottosu

“Geriye adım atılamaz. Hayatın özü ileriye gitmektir.”

Onun gibi ol

Yeni şeyler keşfetmeyi asla bırakma.

Polisiye romanın tüm dünyadaki kraliçesi Agatha Christie, İngiltere'nin küçük bir kasabasında zengin ve garip bir aileye doğdu. Küçük yaştan itibaren etrafı değişik fikirlere sahip kadınlarla çevriliydi ve o kadınlardan biri uzaklarda araması gerekmiyordu: Annesi kızının bir kâhin olduğundan emindi ve aksini iddia edenlere kulak asmıyordu.

Belki de bu yüzden Christie daha genç yaşta kimsenin ne yapabileceğini veya yapamayacağını söyleyememesine alıştı, böylelikle de farklı şeyler yapabilen ve hepsini de iyi yapabilen bir kadın savaşçı oldu: mandolin çalıp karmaşık aritmetik işlemleri çözmeye ve hatta, sörf öğren-

nen ilk Avrupalı kadın olmaya kadar. Christie her şeyi yapabiliyordu ama en çok okumayı ve yazmayı seviyor, ayırım yapmadan her türde yazıyordu: kısa hikâyeler, şiirler ve hatta kısa tiyatro oyunları.

Sherlock Holmes gibi dedektif romanlarının hayranı olan Christie, kendi dedektifini yaratabileceği düşündü. Böylece, efsanevi Belçikalı bir dedektif olan, uzun ve büyüleyici bıyığı ile tombul Hercules Poirot doğdu. Hercules'ün uzun bir ömrü oldu: Christie, kariyeri boyunca bu karakterle ilgili 33 roman, 1 oyun ve 50 kısa öykü yazdı. Vay bel!

Poirot belki de Christie'nin en sevilen karakteriydi (karakter öldüğünde bir gazetede ölüm ilanı bile yayınlandı!) ama yarattığı tek karakter de değildi. Christie'nin dehasından aynı zamanda yaşlı araştırmacı Bayan Marple ya da Tommy ve Tuppence Beresford çifti çıktı. Christie yazmaya başladığında, onu durduracak kimse yoktu: 66 romanı, 14 kısa öykü koleksiyonu, sayısız oyunu ve 2 otobiyografisiyle ona "suç kraliçesi" demek neredeyse yetersiz kalıyor. Sanki bu da yetmiyormuş gibi, bir cinayet

romanıyla diğeri arasında kalan boş zamanlarında, Mary Westmacott mahlasıyla 6 tane de aşk romanı yazdı. Dolayısıyla, Guinness Rekorlar Kitabı'na göre Agatha Christie'nin, tüm zamanların en çok satan (ve tercüme edilen) roman yazarı olması şaşırtıcı değil.

Dağ gibi sayfalar üretmenin yanında, okurun ilgisini inanılmaz bir şekilde çekebiliyordu da: Daima çözülmesi gereken bir suçu okuruna sunar, sonra da olası şüphelileri sıralardı. Ancak sonunda suçlu daima en beklemediğiniz kişi çıkardı. Daha önce hiç görülmeyen bu harika kurgular, zaman geçtikçe birçok kitapta, filmde ve hatta masa oyunlarında taklit edilecekti!

Ayrıca, Christie'nin kişisel yaşamı da çok sayıda kitap yazması için ona malzeme sağladı. 24 yaşında I. Dünya Savaşı'ı başladığında, Alman ordusuna karşı savaşmak için gitmek zorunda kalan yakışıklı asker Archibald Christie ile tanıştı. Agatha, onun gibi çok yönlü bir kadından bekleneceği üzere, evde kalıp savaşı radyodan dinlemek istemedi ve mücadeleye yardım etmek için gönüllü hemşire oldu. Böylelikle eczacılıkta uzmanlaşıp ilaç ve zehirler

üzerine bir çok şey öğrendi. Ne tesadüftür ki daha sonra zehirlemek, romanlarında en sevdiği cinayet yöntemi oldu.

Archibald ile olan evliliği aynı zamanda o dönemin en garip ve doğrusu hâlâ daha tam netlik kazanmayan hikâyelerinden birinin ortaya çıkmasına zemin hazırladı. 1926'nın sonlarında, Archibald, Agatha'ya, başka bir kadına âşık olduğu için boşanmak istediğini söyledi ve Agatha o gece ortadan kayboldu. O zaman da zaten ünlü bir yazar olduğundan herkes onu bulmak için delirmişti. 10.000'in üzerinde polis memuru ve 15.000 gönüllü seferber oldu. Gazeteler, bu haberi manşet yaptı ve Arthur Conan Doyle (Christie'nin hayranı olduğu Sherlock Holmes'un yazarı) bizzat ona ne olduğunu bulmaya çalıştı. Yaklaşık 10 gün sonra, Christie, Teresa Neele (kocasının aşığının soyadı, ne mizah anlayışı ama) adıyla giriş yaptığı bir kaplıcada bulundu Ancak hiçbir şey hatırlamadığını söyleyen Agatha'ya doktorlar tarafından hafıza kaybı teşhisi konuldu. Numara mı yapmıştı, yoksa gerçekten kocasının anlattıklarından kaynaklanan travmatik bir şoka

mı girmişti? Kimse gerçeği bilmiyordu tabii. Ancak hikâye o kadar büyüleyiciydi ki onun hakkında yazmayı kesemeyen gazeteler, bu olaya sayfalarca yer verdi.

İyileşmiş (ve boşanmış olan) Agatha, ileride *Doğu Ekspresinde Cinayet* gibi en ünlü romanlarından bazılarının geçeceği Orta Doğu seyahatine çıktı. Böylelikle de arkeoloji gezilerine eşlik eden ve arkeoloji hakkında bildiği her şeyi öğrendiği ikinci kocası arkeolog Max Mallowan ile tanıştı. Üstelik gezileri uzman bir fotoğrafçı olmak için bir fırsat olarak da kullandı.

Gerçek bir kadın savaşçı olarak her şeyi öğrenmek tam Agathalık bir iş.

Ángela Ruiz Robles

Elektronik kitabı icat eden kadın

Doğum yeri ve tarihi

28 Mart 1895 (Villamanín, İspanya)

En büyük başarısı

E-kitapların öncüsünü icat etmek.

Mottosu

“Tek endişemiz, yaptığımız işten başkalarının nasıl faydalanacağı olsun.”

Onun gibi ol

En iyi yatırım, eğitime yapılındır.

Size inanılmaz gelebilir, ancak ne ebeveynlerinizin ne de büyükanne ve büyükbabanızın küçükken bir tableti veya cep telefonu vardı. Kitapları sadece kâğıt üzerinden ve sırayla okuyabiliyorlardı. Bir e-kitap veya iPad alıp içine 1.000 farklı kitap yüklemek gibi bir şey yoktu. Bununla birlikte, şu an hayatta olsaydı, büyük-babalarınızdan çok daha yaşlı olacak bir İspanyol öğretmen, henüz bilgisayarların bile olmadığı bir zamanda, düşünmesi imkânsız fütürist bir makine icat etti: modern elektronik kitaplara benzeyen bir cihaz.

Galiçya’da daktilo, güzel yazı ve dil bilgisi öğretmeni olan Ángela, çocukların aşırı efor sarf etmeden çok şey

Çizimde yazanlar: Fransızca, İngilizce,
ELMACA SÖZÜMLERİ, Mekanik Ansiklopedi

öğrenmesini sağlamaya takıntılıydı. Bir papağan gibi konuları ezberlemenin ne yararlı ne de bir beceri olduğunu düşünüyordu. Ángela için önemli olan, çocukların konuları anlamaları ve akıl yürütebilmeleriydi. Bu nedenle, öğrencileri için hayatı kolaylaştıracak tek bir kitap tasarlamının hayalini kuruyordu. İşte buna iyi bir öğretmen olmak denir.

Ángela uzun araştırmaları sayesinde 1949'da, Vikipedi'de olduğu gibi, herhangi bir konunun yeni içeriklerinin kolayca eklenebildiği, basınçlı bir hava sistemi olan Mekanik Ansiklopedi'yi icat etti.

Bu ansiklopedinin nasıl bir şey olduğuna dair biraz daha fikir sahibi olmak gerekirse şöyle anlatmak gerekir: Bilgisayardan çok taşınabilir bir yazıcıya benziyordu. Sözcükler, temalar ve içerikler çok basit bir şekilde birleştirilebiliyordu ve sonunda, ciltlemek zorunda kalmadan basılı bir kitap oluyordu. Buna ek olarak, kitapların içerikleri, bizim bugün USB bellekler kullanarak yaptığımız gibi, yeni konuları görmek için değiştirebilen makaralara basılmıştı. Aynı zamanda ansiklopedinin hesap makinesi,

ses ve ışığı da vardı. Bu bir kitaptan daha fazlası, bir robot öğretmendi!

Ángela, aynı zamanda hakkında daha fazla bilgi edinebilmek için bir kelime ya da tanımlı seçmenin, öğrenme sürecini daha eğlenceli yapacağını düşünmüştü. Bu fikir günümüzde internetten yaptığımız gibi, bir bağlantıya tıklamaya benziyordu. Ayrıca sayfalarında, çok iyi göremeyen çocuklara yardımcı olması için bir dizi büyüteç kullanabileceğini de düşünmüştü. Bu size bir yerden tanıdık geliyor mu? Evet! Tam olarak tablet veya cep telefonlarında yapabileceğimiz yakınlaştırma gibi. Ángela tüm bunlara ek bir fayda daha görüyordu: Çocuklar, o kadar ağır sırt çantalarıyla birlikte Everest'e tırmanan Şerpalar* gibi yürümek zorunda kalmazlardı.

Angela bilim ve teknolojinin gelişip eğitimin geride kalmasında korkuyordu ve kendi kendine icat üretmek zorunda kalsa bile, bu durumdan sakınmak için ne gerekiyorsa yapmaya hazırdı.

Ancak üzücü olan şey, o zamanın İspanyasında

* Nepal'de yaşayan etnik bir grup. -yhn

fikirlerini dinlemek ve icatlarını mağazalarda satmak ve herkesin yararlanmasını sağlamak için geliştirmek isteyen kimseyi bulamamış olmasıydı. O zamanki İspanya'da öğretmenler, öğrenmenin en iyi yolunun hâlâ öğrencileri her zamanki sıkıcı kitapları ezberleterek bunaltmak olduğuna inanıyorlardı. Bugün bazı öğretmenlerin hâlâ benimsediği tarz.

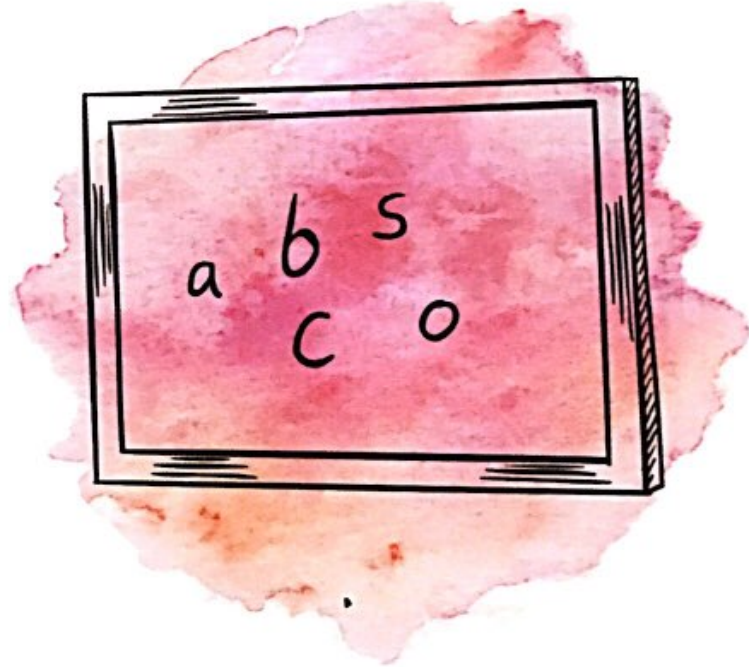

Ángela sadece harika bir öğretmen ve dâhi bir mucit değil aynı zamanda daima sevinç saçan bir kadındı ve karşılığında bir şey beklemeden başkalarına yardım etmeye her zaman hazırды. Okuldaki derslerini bitirdikten sonra okula gitme şansı olmayan yetişkinlere, özel dersler verir ve okumayı bilmeyenlere, onlara gelen mektupları okurdu. Ángela bu kadar çok şey yapmak için zamanı nereden buluyordu? Elbette uykusundan çalışıyordu!

Ángela her zaman insanların eğitimini iyileştirmek için bir şeyler yapmak istediğinden, dersleri geliştirmek, daha eğlenceli ve etkili kılmak için her türlü devrimci fikir içeren kitaplar yazdı. Hatta adını üç kızı Elena, Elvira ve Maria del Carmen'in ilk harflerinden alan

okulunu kurdu. Harika değil mi? Okulu gerçekten mükemmeldi: Eğitim öğretime ek olarak kasabanın tüm sakinlerinin katılabileceği, çeşitli konulara değinilen forumlar yapıldı.

Keşke hepimiz hayatımızda bir kez bile olsa Ángela gibi bir öğretmene sahip olma şansını yakalasaydık!

Amelia Earhart

Yüksek uçuşların kadını

Doğum yeri ve tarihi

24 Temmuz 1897 (Atchinson, Arkansas, Birleşmiş Devletler)

En büyük başarısı

Herkesten yükseğe ve uzağa uçan ilk kadın olmak.

Mottosu

“Bir şeyi yapmanın en etkili yolu, onu yapmaktır.”

Onun gibi ol

Tek sınır gökyüzüdür (aslında o da değil).

Amelia Earhart çok küçük bir yaştan itibaren, kadınların erkeklerden daha az önemli şeyler yapmaları gerektiği fikrine karşı çıktı. Toplumun yanlış düşündüğünden o kadar emindi ki kız kardeşi Muriel’ı, kendilerine yasak olan her tür erkek oyununu oynamaya sürüklüyordu, ister sıçan avlamak olsun, ister çatıdan atlamak. Büyürken, erkeklere has olması gerektiği düşünülen şeyleri yapan kadınların hikâyelerini, gazetelerden kesip biriktiriyordu. Bu gazete küpürleri istediği şeyi yapılabileceğinin kanıtıydı ve bunu başardı da.

Birinci Dünya Savaşı sırasında Amelia, uçuş pilotlarının büyüleyici dünyasını keşfetti. O zamanlar, uçmak çok yeni bir başarıydı ve gökyüzünü yarıp geçen adamlar neredeyse kahraman olarak görülüyorlardı (o kanatlı tenekelerde uçmaya cesaret edebilmek için biraz deli olmak gerektiğinden mantıklı aslında). Amelia bu konuda babasını çok sıkıştırmış olmalıydı ki 23 yaşını doldurduğunda ona 10 dakikalık bir uçuş hediye etti. Amelia daha 100 metre bile yükselmeden, kaderinin uçmak olduğunu anlamıştı.

Böylece Earhart, *Kanarya* ismini verdiği sarı bir tayyareyle uçmayı öğrendi. İlk büyük başarısı, tarihte hiç kimsenin çıkmadığı bir yükseklik olan 4.267 metrede uçmaktı. Bugün yolcu uçakları 10.000 metrede uçtuğundan az gibi görünüyor ancak o zaman hiç kimse bulutların arasından bu denli yükselmemişti. Amelia'nın cesareti ve cüretkârlığı gözden kaçmadı ve kısa süre sonra transatlantik bir uçuşta iki erkek pilota eşlik etmesi için teklif aldı. Amelia teklifi bir saniye bile tereddüt etmeden kabul etti ve 1928'de, Atlantik Okyanusu'nu uçarak

geçen ilk kadın oldu. Tüm gazeteler onun için deli olmuştu. Hızla şöhret kazandı ve "havanın kraliçesi" olarak tanınmaya başladı. Amelia kitaplar yazdı, her yerde konuşmalar verdi, *Cosmopolitan* dergisine köşe yazıları yazdı ve hatta havacı tarzından esinlenmiş, paraşüt gibi pamuk ve ipekten yapılmış kıyafetlerden oluşan *Amelia Earhart Fashions* koleksiyonuyla, kendi adını taşıyan bir giyim markasına sahip ilk ünlülerden biri oldu.

Kısa sürede, havacılığı tanıtmak ve gelecekteki gökyüzü maceralarını finanse edecek parayı kazanmak için ününden yararlanabileceğini ve bu esnada kadınların değerini gösterebileceğini fark etti. Kadınların da en az erkekler kadar muhteşem işler yapabileceği açtı, bu yüzden Amelia'nın sonraki macerası Atlantik'in üzerinden tekrar uçmaktı. Ancak bu kez tek başına yapmak istedi. Bu şekilde, sadece Atlantik'i bir başına uçan ilk kadın değil, bunu rekor bir sürede ve iki kez yapan ilk insan oldu. Bunu yapmak için yalnızca uçağına, çorba ve domates suyuna, uyanık kalmak için tuza, on dört saatlik uçuşa ve bir avuç dolusu kararlılığa ihti-

yacı vardı. Takip eden yıllarda, Amelia dinlenmeden uçmaya devam etti. Kendini her istediğini yapabilecekmiş gibi, rüzgâr kadar özgür hissetti. Bu özgürlüğü diğer kadınlara da aktarmak isteyerek The Powder-Puff Derby adlı kadın pilotlar yarışmasını başlattı ve 99 seçkin kadın pilottan oluşan Doksan Dokuzlar organizasyonunu kurdu.

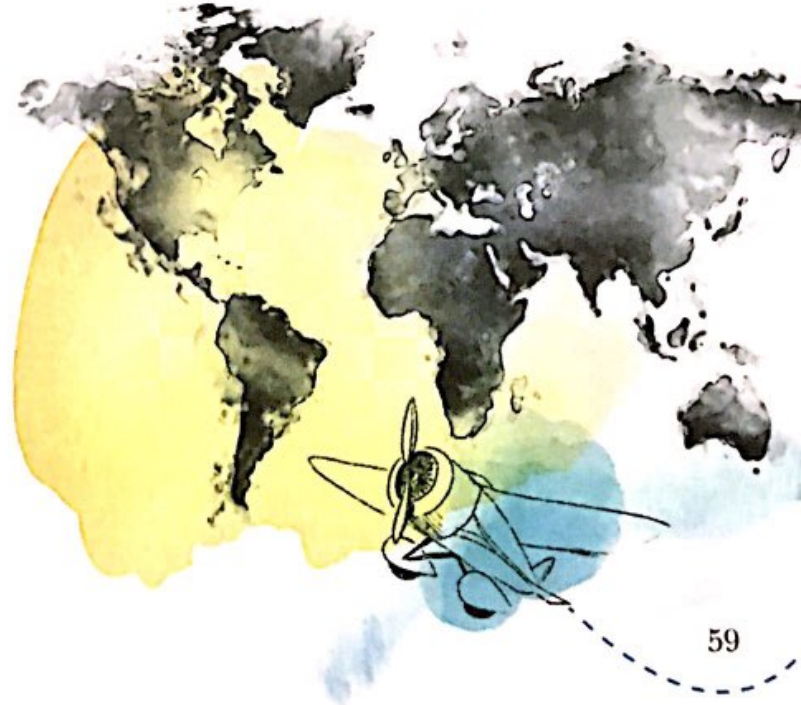

Sonra bir gün, hayatının en çılgın macerasını tamamlamak aklına geldi: **Dünyayı ekvator çevresinden dolaşmaya karar verdi.** Dünyanın etrafında atılacak ilk tur olmayacaktı ama en uzunlu olacaktı, 47.000 kûsûr kilometreyi aşması gerekiyordu.

Böylece, 20 Mayıs 1937'de Amelia Earhart, bu sefer yardımcı pilot Frank Noonan eşliğinde dünyayı dolaşmak için California'yı doğu istikametinde terk etti. Ancak, 43 gün sonra, nihai varış noktasından sadece 10.000 kilometreden biraz daha fazla kalmışken arıza çıktı. Kuleyle olan telsiz bağlantıları iyi değildi ve 19:30'da gelen son telsiz mesajında yakıtının azaldığını bildirmişti. Amelia'nın uçağı Pasifik Okyanusu'ndaki Howard Adası yakınlarında

kayboldu. Herkes en kötüsünden korkuyordu. Okyanusta onu günlerce arayan düzinelerce uçak ve gemi hiçbir şey bulamamıştı. Onu canlı bulacağına inanmış ve aramaya haftalar boyu yalnız devam etmiş reklamcı kocası George Putnam hariç herkes pes etmişti. Ancak hiç şansı yoktu. Amelia bulunamadı ve ebedi efsanesi böyle yazıldı.

Maceraperest Amelia'ya gerçekten ne olduğunu hiçbir zaman bilemeyeceğiz ama küçükken biriktirdiğı kahraman kadınların hepsinden daha yüksek uçtuğı da inkâr edilemez bir gerçek. Belki de yukarıda bir yerlerde kalmış, *Kanarya'sıyla pamuksu bulutların arasında uçuyordur. Hayal et ve yüksekten uç Amelia, her zaman çok, çok yüksekten.*

Frida Kahlo

Yürekten çizen kadın

Doğum yeri ve tarihi

6 Temmuz 1907 (Coyoacán, Meksika)

En büyük başarısı

İnsanı, daha önce kimsenin yapamadığı kadar derinlerinden çizebilmek.

Mottosu

“Ayaklar, uçmak için kanatlarım varsa sizi neden isteyeyim.”

Onun gibi ol

En hüzünlü zamanlarında bile olumlu tarafı bulmaya çalış.

Frida Kahlo neredeyse tamamen kendi hayatını çizen ilk ressamdı, çünkü en iyi bildiği konunun kendisi olduğuna inanıyordu. Bu nedenle, kariyerinde çizdiği neredeyse 200 eserin birçoğu, tarihin en yavaş selfileri olan kendi portreleriydi. Frida'nın çizim tarzı öyle güçlü bir karışımdır ki güzellik ve hüznün, hayat ve ölüm, hayaller ve gerçeklik, bütünlük ve dağınıklık gibi son derece tanıdık unsurlarla doludur tabloları: renkler, çiçekler, hayvanlar... Hepsi âdeta FRIDA KAHLO! diye haykırır.

Bu fırtınalı tarz, Frida'nın zor geçen hayatından geliyordu. Çok küçük yaşta şiddetli çocuk felci geçirdi, bu

da diğer çocuklar gibi çocukluğunun tadını çıkaramamasına ve ömrü boyunca bir bacağının diğerinden daha ince kalmasına neden oldu. Bu yüzden Frida daima bacaklarını örten upuzun etekler giyerdi. Ancak iyileştiğinde, sevgili babası Frida'nın geride kalmasına asla izin vermedi, bu yüzden onu, aslında erkekler için olan boks veya futbol gibi her türlü sporu denemeye teşvik etti. Frida da hepsine cesaret etti!

18 yaşındayken Frida, 35 ameliyat geçirmesine neden olacak bir trafik kazası geçirdi. Yataktaki bu kadar çok zaman geçirmek zorunda kalınca, pes etmemek ve sıkılmamak için resim çizmeye başladı. Frida, yatarak geçirmek zorunda kalacağı zamanı en iyi şekilde değerlendireceğinden çok emindi; boyalarını ve vücudunu görebilmesi için bir ayna getirmelerini istedi. İşte tüm acısını, hayallerini, en derin düşüncelerini ifade etmesine yardım edecek olan resim sevgisi böylece başladı. Kadınların sadece güzel ve yüzeysel şeyler çizmesi beklenmesi bir yana, daha önce hiç kimse kendisini, onun kadar gerçek ve saf biçimde çizmemiştir.

Frida, tüm eserlerinin ana karakteri ve varoluş nedeniydi, orijinalliyi ve çizim tarzını sınıflandırması işte bu yüzden çok zor. Bazıları ekspresyonizmden, diğerleri ise sürrealizmden bahsetse de Frida etiketler hakkında hiçbir şey bilmek istememiş ve her zaman yerleşmiş fikirlerden sıyrılmaya çalışmıştı. Karakterini kendisi biçimlendirmişti; daima Meksika folkloründen esinlenen elbiseler giyip takılar takmış, yüz hatlarındaki ırkına özgü yanlarını güçlendirdi ve gittikçe daha erkeksi hale geldi, kaşlarını ve sahip olduğu hafif bıyığı abarttı.

Erkeklerin egemen olduğu bir dünyada, kadınların sadece ikincil bir rol oynadığı ve güzellik standartları sınırları içinde değerlendirildikleri bir dönemde, kimse en mahrem sırlarını ve en marjinal özelliklerini açıklamaya, üstüne kendisini şekilsiz, erkeksi hatlarla göstermeye cesaret edemiyordu. Neyse ki Frida geldi ve dünyayı karşısına alarak kendisini olduğu gibi gösterdi: hiçbir erkeğin istediğini yapmasına ve söylemesine ihtiyaç duymayan güçlü bir kadın. Yalnızca o anki hislerine göre

davranmakla kalmıyor, aynı zamanda o hissettiklerini de bütün dünyanın gözlerinin önüne serecek şekilde resmediyordu. Frida kendi evrenini, en derin duygularının şekilleri ve renklerinden yarattı. Bu karmaşık evren binlerce kişiyi büyüledi ve bugün de bizleri hayran bırakmaya devam ediyor. Aynı zamanda Frida figürü etrafında devasa bir mit oluşturuyor.

Frida aşkı da yoğun bir şekilde hissetti: Ünlü ressam Diego Rivera ile çok acı veren bir ilişkisi vardı. Boşanmış, evlenmiş, yeniden bir araya gelmiş, birbirlerini erkekler ve kadınlarla aldatmışlardı... Birbirleri olmadan yaşayamıyor, fakat aynı zamanda birbirlerine çok büyük zarar veriyorlardı. Bunu resimlerinde yansıttımasının yanı sıra, büyük bir şair de olan Frida Kahlo'nun günlüklerinde de, Frida ve Diego'nun yaşamlarının ayrıntılarını bulabiliyoruz. Diego'yla dünyayı dolaşarak dönemin en önemli sanatçılarıyla tanışmış ve ikisi birden Meksika tarihinin ve kültürünün kabul görmesinde simge haline gelmişlerdir.

Frida'nın eserleri, kendisi öldükten sonra dünya çapında başarı elde etti. Onunla tanışma

şansına kavuşan herkes, daha önce hiç görülmemiş çok özel bir şeye tanıklık ettiklerini fark ettiler.

47 yaşındayken Frida, bu dünyayı terk etmeye hazırdı. Dünyanın ona sunabileceği her şeyi zaten gördüğünü ve yaşadığını düşünüyordu. Hayatı boyunca açtığı tek sergide, kendine has biçimde etmişti vedasını; ambulansla gelmiş, salonun ortasındaki yatakta yatıp içki içmiş, katılımcılarla birlikte şarkı söylemişti. Harika, Frida! Ömrünü hastalık ve sorunlarla baş ederek geçirmiş olmasına rağmen **hayatının her anını dolu dolu ve gönlüne göre yaşamayı bilmişti.**

Simone de Beauvoir

Bağımsız bir kadın

Doğum yeri ve tarihi

9 Ocak 1908 (Paris, Fransa)

En büyük başarısı

Kadın hakları ve özgürleşmesi için mücadele etmek.

Mottosu

“Kadın doğulmaz, kadın olunur.”

Onun gibi ol

Kimse sana nasıl olman gerektiğini söylemesin.

Simone de Beauvoir'ın hayatı boyunca büyük inançla savunduğu düşüncelerden biri, tüm kadınların kendi bağımsızlıklarını kazanma ve ekonomik ya da duygusal açıdan erkeklere bağımlı olmadan, istedikleri şekilde yaşama imkânını elde etmeleri gerektiği ve kimse size kadın olmanın ne olduğunu, kadınlığınızı nasıl yaşamanız gerektiğini söyleyememeliydi. Şu anda tamamen mantıklı fikirler gibi geliyor değil mi? Fakat yirminci yüzyılın başında normal olan, kadınların tüm zamanlarını, bir koca bulmaya ve sonrasında sadece kocaları için yaşamaya harcamasıydı.

Herkesin uyguladığı bir kural ve gelenek olsa da erkeğin ihtiyaçları etrafında dönen klasik evlilik fikri (bu fikre göre kadın evi temizleyip çocuklara bakarken erkek işe gidecekti) Simone'a korkunç geliyordu. Özellikle bir kadın olarak doğduysanız, bunun tek kaderiniz olduğu düşüncesi dehşet vericiydi. Ailesi Birinci Dünya Savaşı sırasında çok para kaybedince çeyiz ile "iyi bir koca" bulmak (satın almak) için kaynaklar yok oldu. Simone bu durumdan faydalanarak üzerinden bu yükü attı ve kendini okumaya, para kazanmaya ve feminizmin öncülerinden biri olmaya adanmıştı.

Tuttuğunu koparan karakteri sayesinde, Fransa'da üniversiteye giden ilk kadınlardan biri oldu. Matematik ve Felsefe diploması aldı. Çok zeki bir kadınsın sen Simone! Babası, Simone'a bir "erkeğin beynine" sahip olduğunu söylerdi ve bu da tahmin edebileceğiniz gibi, Simone'u çok kızdırırdı. Ayrıcalıklı bir beyni vardı, evet, ama bir kadın beynine sahipti. Eğitimini tamamlayınca kitaplarından ve verdiği derslerden kazandığı parayla kendi ayakları üstünde durmaya başladı. Bu özgürlüğe giden

ilk adımıydı. Simone'un en sevdiği şey yazmaktı ve her çeşit konu üzerine yazıyordu: felsefe, ahlak, cinsellik, anılar, toplumsal cinsiyet kuramları, edebi eleştiri, romanlar, politik teori, varoluşçuluk... Simone tüm bu konulara, daha bunları tartışmak moda olmamışken, insanlar bu konuların varlığından haberdar değilken değinmişti.

Simone, aklını çalıştıran sohbetlerden sıkılmazdı ve ilginç insanlarla iletişim kurup onlardan bir şeyler öğrenmek (bu arada da kadın hakları lehine kampanya yapmak), kendi geleneğe aykırı görüşlerini tartışmaktan hoşlanırdı. En acımasız ve tutkulu ilişkisini, tabii ki hiç evlenmediği büyük aşkı Jean-Paul Sartre ile yaşadı.

İdealleri doğrultusunda Simone, Jean-Paul'le olan ilişkisini mümkün olduğunca özgür bir şekilde yaşıyordu: Başkalarıyla da ilişkiler kuruyor ve sonra tüm detaylarıyla birbirlerine anlatıyorlardı. Ayrıca, iki yılda bir *çoklu sadakat* sözü verdikleri bir tören gerçekleştiriyorlardı. Diğer bir deyişle birbirlerine her şeyi anlatmaya devam ettikleri müddetçe, istedikleri sayı-

da partnerle birlikte ama özgür olmayı kabul ediyorlardı. Simone ve Jean-Paul'ün aşkı böyle özeldi işte, çoğu kimseler tarafından anlaşılmaması zor ancak tam onlara göreydi!

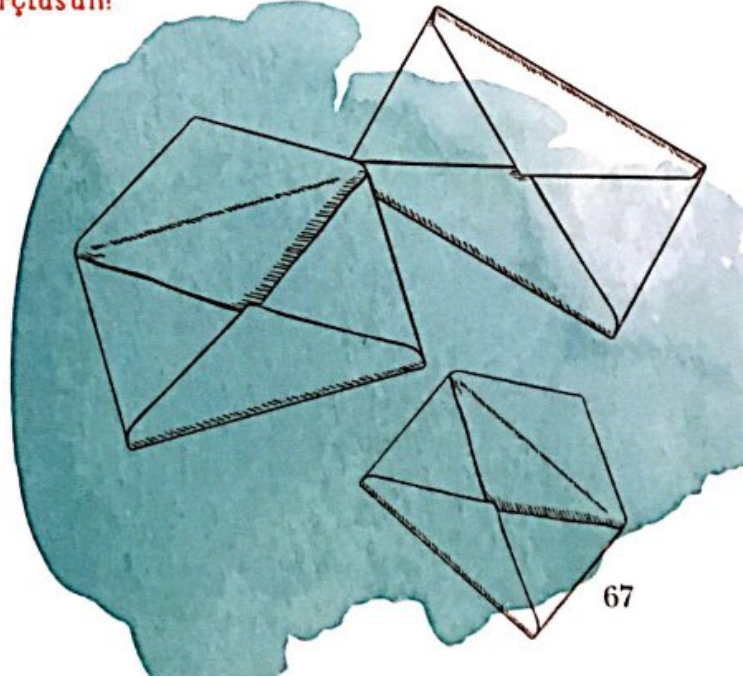
Tahmin edebileceğiniz üzere, o zamanlar bu tip bir ilişki, neredeyse Simone'un geleneksel evliliğe karşı görüşleri kadar yıkıcıydı. Yaşadığı toplum görüşlerinin tam zıttı olsa da, Simone insanların vücutları ve zihinleri ile ne yapılabileceğine özgürce karar vermesi gerektiğini savunmaktan asla bıkmadı. Aklında bu fikir ve yanında birçok kadınla, ülkesi Fransa'da kürtajın yasallaştırılması için savaştı. 1974'te başarıya ulaştılar. Düşünürsek, aslında üstünden o kadar da çok zaman geçmemiş.

1949'da Simone'un devrimci fikirleri uluslararası başarıya ulaştı. O yıl en önemli eseri, kadınların toplumdaki rolünün erkeklerinkinden daha aşağıda görülmesinin gerekçelerini ve bize "doğru" kadınlık olarak anlatılan şeyin aslında dayanağı olmayan bir görüşten ibaret olduğunu incelediği, neredeyse 1.000 sayfalık kitabı *İkinci Cins* yayımlandı. Çünkü, arkadaşlar, Simone de Beauvoir'a göre kadın, kadın

olarak doğmuyor, fakat kadın oluyordu ve kendini istediği gibi yaratmak, bireylerin kendi elindeydi.

Tahmin edebileceğiniz gibi, *İkinci Cins* birçok tartışma yarattı, hatta Vatikan tarafından yasaklandı. Ancak Simone'un kitabı toplumsal bir hareket olarak feminizmin anahtarıydı ve insanları, o zamana kadar hemen hemen tabu olan, sadece erkeklerin ön planda olduğu bir dünyada, kadınlar üzerindeki ataerkil baskı, cinsiyet rolleri ve nihayet erkeklerle kadınlar arasında eşitliği sağlamak için tüm bu engellerin aşılması gerekliliği gibi konuları tartışmaya zorladı. Sadece Birleşik Devletler'de 1 milyon kopya satıldı. Simone'un etkisi o kadar büyüktü ki, öldüğünde ölüm haberini Fransız gazeteleri şöyle yazdı: **"Kadın, her şeyi ona borçlusun!"**

Irena Sendler

2.500 çocuğun hayatını kurtaran kadın

Doğum yeri ve tarihi

15 Şubat 1910 (Otwock, Polonya)

En büyük başarısı

Varşova gettosundaki 2.500 çocuğun hayatını kurtarmak.

Mottosu

“Eğer sevgi, hoşgörü ve tevazu gösterilirse dünya daha iyi bir yer olabilir.”

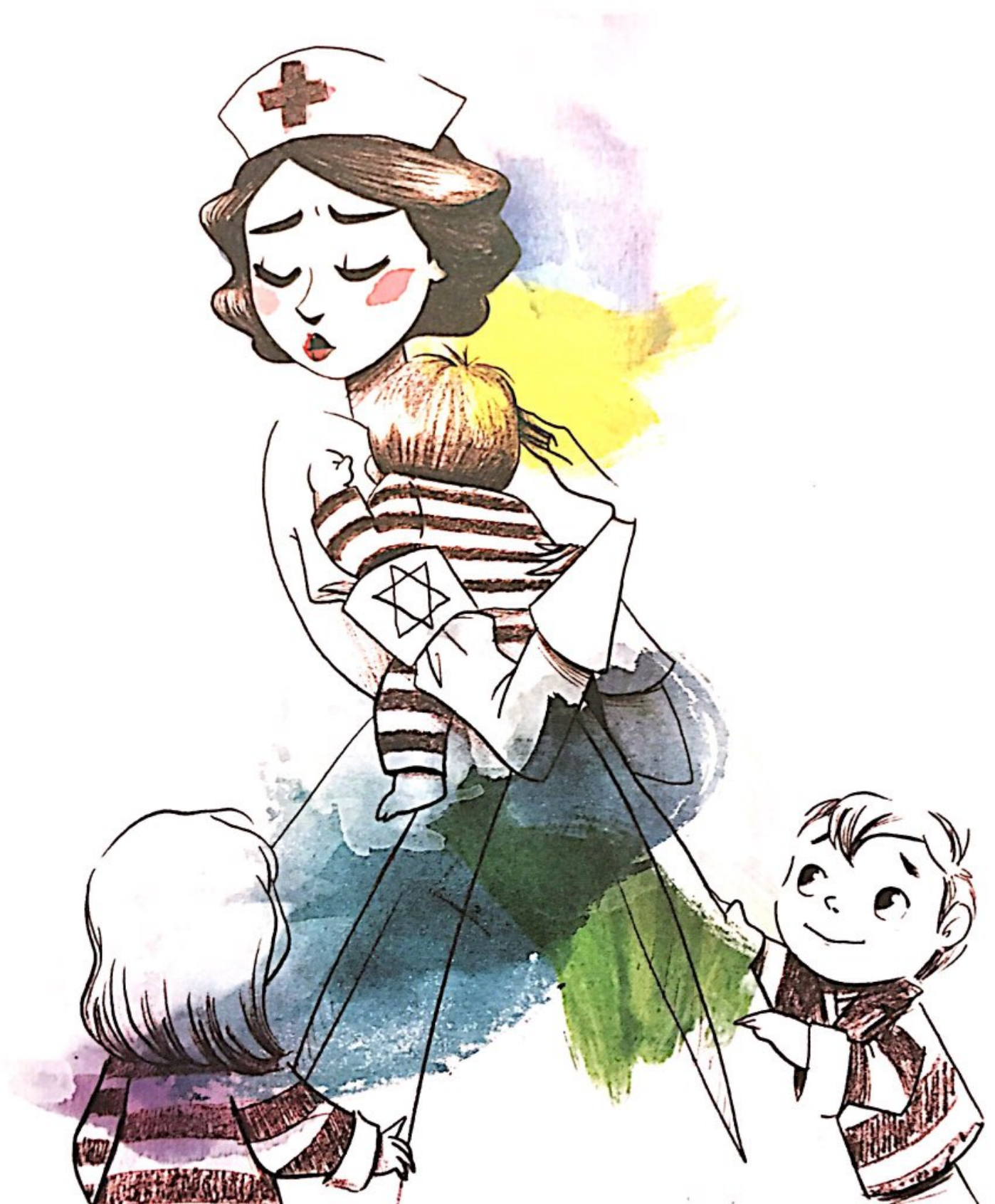
Onun gibi ol

Her zaman en çok ezilenlerle ilgilen.

Tarih kitapları, çok kısa bir zaman öncesine kadar Irena hakkında hiç konuşmamış bile olsa, yaşamı Steven Spielberg kadar yetenekli bir yönetmen tarafından, *Schindler'in Listesi* gibi bir filmde anlatılmaya layıktı. Eğer Oskar Schindler, İkinci Dünya Savaşı sırasında 1000 Yahudi hayatını kurtardıysa, Irena da aynı dönemde 2500 çocuğun hayatını kurtardı. Yani, Spielberg, not al!

Almanya 1939'da Polonya'yı işgal ettiğinde, Naziler Yahudilere saldırmaya başladı. Polonyalı Yahudilerin çoğunluğunu, şehrin merkezinde Varşova gettosu diye bilinen kapalı bir bölgeye götürülüyordu. Varşova Sosyal Refah Departmanı'nda çalışan Irena, meslektaşları

ile birlikte, yaklaşan tehlikeyi gördü ve olabildiğince hızlı bir şekilde oradan çıkmalarını sağlayabilmek için 3000'den fazla ailenin belgelerini tahrif etmeye başladı. Gettonun yaratılmasından hayır gelmeyecekti. İnsanların özgürlüklerini ellerinden alması yanı sıra, bulaşıcı hastalıkların ortaya çıkmasına sebebiyet veren sağlık ve tedarik sorunları başladı. Neyse ki Almanlar, tifüs gibi hastalıkların gettonun dışına sıçramasından korkuyorlardı, bu nedenle hastaları kontrol etmeleri için Irena gibi bazı sosyal hizmet hemşirelerinin girişlerine müsaade ettiler. Kod adı *Jolanta* ile bilinen Irena, hastalık var mı diye teftiş etme bahanesiyle evlere giriyor; kendi hayatını riske atarak çocukları dışarı kaçırıyor ve ölümden kurtarmaya çalışıyordu.

Aileleri, çocuklarını alıp onlara yeni kimlikler vererek, yeni ailelerin yanına yerleştirmeye ikna etmek hiç kolay değildi ancak hayatta kalmalarının tek yolu buydu. Birçoğunu, tifüs bulaştığı mazereti ile çıkardı ancak mümkün olduğunca çok çocuğu kurtarmak istediğinden, Irena çöp torbaları, patates çuvaları, alet kutu-

ları ve hatta bir dizi karmakarışık gizli geçitteki tabutlarda saklamak gibi inanılmaz numaralar üretmek zorunda kaldı. Eğer çocuk bu dehşetli kurtulacaksa her yöntem caizdi. Nazileri her gördüğünde havlaması için eğitilmiş bir köpek dahi getirmişti. Havlayan köpeğin sesi, askerlerin çocukları duymasını önliyordu. Irena âdeta bir büyücü olmuştu ve Naziler fark etmeden her seferinde daha fazla sayıda çocuğu ortalıktan yok ediyordu.

Bir kez gettonun dışına çıkınca Irena ve işbirlikçileri bir yığın sahte belge hazırlıyor, yeni kimlikler çıkarıyor ve her çocuğa yeni bir aile kazandırıyor. Ancak Irena, tüm bu çocukların gerçek kimliklerinin kaybolmasını istemedi. Savaş sona erdiğinde ailelerini bulabilmele-ri ümidiyle her birinin gerçek ismini kaydedip yanına yeni kimliklerini not aldığı bir arşiv oluşturdu. Bütün bu listeleri cam kavanozların içine doldurup komşusunun bahçesinde bir elma ağacının altına gömdü.

Yıllarca kimse Irena'nın gerçekleştirdiği inanılmaz başarıyı göremedi, ancak savaş bitmeden kısa bir süre önce Naziler bir şeylerin döndüğünü fark etti ve Irena'yı yakaladılar. Konuşması için günlerce işkence görmesine rağmen Irena bir kelime bile etmedi. Ölüm cezasına çarptırıldı. İnfaz edilmek üzere yola çıktığında direniş tarafından rüşvet verilmiş bir Nazi askeri, kaçmasına izin verdi ve Irena'nın adını ölüm listesine ekleyerek askerlerin onu aramayı bırakmalarını sağladı. Peki ölüm korkusunun Irena'yı durdurduğunu düşünüyor musunuz? Tabii ki Irena, bütün o insanları cehennemden kurtaran bir melek gibi, çocukları sahte kimliklerle kurtarmaya devam etti. Fakat savaş bittiğinde görevi de bitmemişti: Irena gazeteleri araştırdı ve çocukları, hayatta kalan aileleriyle tekrar bir araya getirme görevine koyuldu.

Yıllar sonra, Irena emekli olduğunda, Kansaslı birkaç öğrenci onun hikâyesi keşfetti ve o kurtarıcı meleğin başına neler geldiğini araştırmaya koyuldular. Gazeteler, yaptığı inanılmaz şeylerden bahsettiler ve o zamanlar çekilmiş fotoğraflarla beraber, Irena hakkındaki tüm gerçeği yayınladılar. Böylece bir sürü insan Irena'yı arayıp, "Yüzünü hatırlıyorum... Ben o çocuklardan biriyim, tüm hayatımı, ge-

leceğimi sana borçluyum ve seni görmek isterim," demeye başladı.

Gerçekten de hepsi hayatını ona borçluydu ama o kendini asla bir kahraman olarak görmedi ve her zaman çok daha fazlasını da yapabileceğine inandı. Ancak yanıliyordu: **Irena Sendler, dünyanın ona teşekkür edebileceğinden çok daha fazlasını yaptı. Hakkında bir değil, bir milyon film çekilmesini hak ediyor.**

Nancy Wake

Naziler tarafından en çok aranan kadın

Doğum yeri ve tarihi

30 Ağustos 1912 (Wellington, Yeni Zelanda)

En büyük başarısı

Nazi rejimini bitirmek için mücadele eden direnişin en önemli parçası olmak.

Mottosu

“Özgürlük, uğruna yaşamaya değer tek şeydir çünkü onsuz hayatın anlamı yok.”

Onun gibi ol

Dava haklıysa, tehlike önemsizdir.

Nancy Wake'in tarihe Nazilerin en korktuğu kişi olarak geçmesi şaşırtıcı değil çünkü cesur ve kararlı olması, hiçbir şeyden korkmaması, çok küçük yaştan beri onun karakterini belirleyen özelliklerdi. Daha 16 yaşındayken evden kaçıp New York'a gitti. Burada kendi kendisini yetiştirerek bir gazeteci oldu. Ona göre bir haberi birinci elden yaşamaktan daha güzel bir şey yoktu. İşi onu, bugün hâlâ en önemli gazetecelik kuruluşlarından biri olan Hearst Corporation'ın muhabirliğini yapmak üzere Paris'e götürdü. 1933'te işi Hitler ile röportaj yapmasına imkân tanıdı ve gördükleri onu o kadar dehşete düşürdü ki bu çılgınlığı durdurmak için elinden gelen her şeyi yapacağına söz verdi. Öyle de yaptı.

İkinci Dünya Savaşı patlak verdiğinde ve Alman Nazi ordusu Fransa'yı işgal etmeye başladığında, Nancy ve Fransız milyoner eşi Henri, parası yeten herkes gibi kaçmak yerine, kalmaya ve Nazileri durdurmak için direnişe katılmaya karar verdi.

Hiç kimse zengin bir adamın sessiz karısından şüphe etmediğinden Nancy, Fransa'nın güneyindeki direniş gruplarına haber ve kaçak yiyecek götüren resmi ulaşı oldu. Eski bir ambulansı kullanarak hemşire kılığında, insanları İspanya'ya kadar gizlice taşımaya başladı. Kısa sürede yakalanmaktan kurtulmaktaki olağanüstü kabiliyeti nedeniyle direnişin diğer üyeleri arasından öne çıktı: Naziler onu bulduklarını her düşündüklerinde, o çoktan yok olmuş oluyordu. Naziler için durum can sıkıcıydı; direnişçiler içinse Nancy, en büyük nimetti.

Kaçmakta öyle iyi ve hünerliydi ki Naziler ona "Beyaz Fare" demeye başladılar ve kısa sürede öncelikli hedeflerinden biri haline geldi. Doğrusu Naziler Nancy'nin her seferinde ellerinden kaçmasına öfkelenerek başına ödül koymuşlardı. Onu yakalayana 5 milyon

Frank teklif ettiler. Bu, Nancy'yi İkinci Dünya Savaşı'nın en çok aranan kişisi yapan devasa bir rakamdı.

İşini o kadar iyi yapıyordu ki tutuklanması bile hatayla olmuştu: Nancy, bir bombalı saldırıda bulunan başka bir direnişçi kadınla karıştırıldığı için tutuklanmıştı. 4 gün boyunca işkence gördüğü halde Nazilere hiçbir bilgi vermedi ve filmlerde olanlara benzer bir şekilde arkadaşı, onun sevgilisi olduğunu söyleyerek serbest bırakılmasını başardı. Nasıl böylesi bir yalanla kurtulduğunu açıklamak zor; belki de karizması ve karmaşık durumlarla yüzleşmesindeki doğallığı, istenilen etkiyi yaratmıştı ve dediği gibi "biraz makyaj ve bir kadeh yeter"di. Mücadele arkadaşları, onun dünyanın en efemine kadını olduğunu söylüyorlardı fakat savaş başladığı anda Nancy, 5 denizciden daha çetindi.

Öyle cesurdu ki İngiltere'deki Özel Operasyon Direktörlüğü'ne katıldıktan sonra, Londra ile Fransa'daki direnişçi gruplar arasında aracı olarak çalışması için Fransa'ya paraşütle indirildi. Kendini teçhizat taşımaya, Nazi iletişim

aygıtlarını sabote etmeye ve direnişçi gruplara katılacak yeni üyeler aramaya adanmıştı (7500 kişiden oluşan paramiliter kuvvet toplama-yı başarmıştı! Koca bir ordu!). Bir seferinde, müttefiklerine bazı gizli kodları ulaştırmak için bisikletle hiç ara vermeden 71 saat süreyle 500 km yol kat etti! Hem de birkaç Alman kontrol noktasından da yakalanmadan geçerek. Nancy'nin savaş sırasında, kahramanı olduğu inanılmaz başarıların arasında bulunan bu bisiklet maratonu, davaya yaptığı en değerli katkı olarak düşünülür.

Fakat onun en değerli katkısı kurtardığı hayat sayısıydı. Nisan 1944'ten Fransa'nın tamamen kurtuluşuna kadar, Almanlara karşı verdikleri bu ölümüne savaşta 1.400'den fazla Nazi ölmüşken, Nancy yalnızca 100 adamını kaybetti. Bizzat kendi elleriyle de birden fazla Nazi öldürdü, çünkü Nancy ölümden korkmazdı. Dünyayı kurtarmakla fazla meşguldü.

Elbette, Beyaz Faremiz savaştan sağ kurtuldu ve İkinci Dünya Savaşı'nın en çok nişan alan kadını oldu. Ancak ödüller Nancy'nin ilgisini hiç çekmiyordu, bu yüzden tüm madalyaları-

nı sattı ve hayatının son yıllarını, onlardan gelen parayla geçirdi. Nancy'ye bu kadar önemli ödülleri neden sattığını sorduklarında Nancy, **madalyalardan hayattayken faydalanmanın daha iyi olacağını; çünkü her halükârda cehenneme gideceğini ve orada sıcaktan eriyeceklerini söyledi.**

Rosa Parks

Otobüste koltuğunu vermeyi
reddeden kadın

Doğum yeri ve tarihi

4 Şubat 1913 (Tuskegee, Alabama, Birleşik Devletler)

En büyük başarısı

Birleşik Devletler'de insan hakları için hareketlerin başlangıcını temsil eder.

Mottosu

"Sadece özgür olmak isteyen birisi olarak hatırlanmak istiyorum."

Onun gibi ol

İdeallerini korumaktan korkma.

Rosa Parks, her zamanki gibi uzun bir iş gününün ardından Alabama, Montgomery'den evine dönmek üzere otobüse bindi. O zaman zorunlu olduğundan, otobüsün siyahi insanlar için ayrılmış kısmına oturdu. Yıl 1955'ti ve beyaz insanlar farklı ırktan insanlarla karışmasın diye halka açık birçok yerde ayrımcılık yapılıyordu. İnanılır gibi değil, değil mi? Öyle ama yapılan ırkçılık bununla da bitmiyordu: Beyaz tenli insanların oturduğu kısım dolduğunda otobüs sürücüsü, oturmayı daha çok hak ettiği iddia edilen beyazlara yer açmak için Rosa'ya ve diğer üç siyahi kişiye kalkmalarını söyledi.

Otobüs şoförü delirmemişti; aksine, kurallara uyuyor-

du. Rosa Parks'ın dünyasında bunun gibi bir emir çok normaldi. Fakat karşınıza çıkan şeyleri oldukları gibi kabul edip boyun eğmek zorunda değilsiniz. Rosa Parks da buna inanmıyordu. Buna inanmayan, başına neler geleceğini hiç tahmin edemeyen şofördü. 42 yaşında bu mütevazı dikiş işçisinin çok inatçı olmasının yanı sıra bir Afro-Amerikan sivil haklar hareketi savunucusu ve Siyahi İnsanların Gelişmesi İçin Ulusal Birlik'in aktif bir üyesi olduğunu bilmiyordu. Yanlış kişiye bu laştığı çok açıktı. Üstelik bu, Rosa ve otobüs şoförü James Blake'in ikinci karşılaşmasıydı.

Rosa, Blake tarafından kullanılan bir otobüse ilk binmeye çalıştığında, Blake ondan bileti ni ödemek için önce önden binmesini sonra beyazlarla karışmaması için tekrar inip arka tarafa binmesini istemişti. Rosa bu oyunu oynamak, böyle saçma bir kuralı kabul etmek istemeyip, eve yürüyerek gitmeye karar vermişti. 12 yıl sonra Blake, koltuğundan kalkmasını emrettiğinde Rosa, kimsenin onu o koltuktan kaldıramayacağını söylemişti çünkü birinci ve ikinci sınıf insan diye bir şey olmadığına ina-

nmıyordu, hele ki tenlerinin rengine göre asla ayrıma uğramamalıydılar.

Rosa, isyankâr eyleminin sonuçlarını umursamıyordu. Hatta insanların, teninin rengine göre belirli bir kategoriye ait olduğu inancını itirazsız kabul etmelerinden bıkmıştı. Küçük-lüğünden beri, kendisinin de yaşadığı güney eyaletlerde yasalar, beyaz çocukların okula bir otobüsle gitmesine izin verirken Afro-Amerikalı çocukları okula yürüyerek gitmek zorunda bırakıyordu. Rosa ırkçılığa doğalmışçasına razı gelen bir toplumda büyümüştü ancak bunun doğru olmadığını biliyordu. Bir savaşçı olarak, birisi ten rengine ya da fikirlerine her sataştığında öfkeleniyordu. Adil olduğuna inandığı şeyi başarana kadar da asla pes etmedi. Afrika kökenli Amerikalıların yalnızca %7'si liseden mezun olurken, kendisi liseden mezun oldu, seçimlerde oy kullanmasına izin verilene kadar mücadele verdi.

Ancak akıntıya karşı gitmek kolay değildi. 1 Aralık 1955'te o otobüs şoförüne karşı geldiğinde araçtan indirilmekle kalmadı, aynı zamanda polisler tarafından tutuklandı. Ge-

ceyi, toplum düzenini bozmakla suçlanarak nezarethanede geçirdi ve 14 dolar para cezası ödemek zorunda kaldı.

Rosa'nın küçük isyanı, toplu taşıma sistemine karşı boykotların ve başında genç Martin Luther King'in de olduğu, sonunda ırksal ayrımcılık yasalarını bitirecek devasa bir isyana dönüşecek insan hakları gösterilerinin kıvılcımı oldu. Bu mücadelenin bir sonucu olarak Martin Luther King, Nobel Barış Ödülü'nü aldı ve Rosa Parks dünya çapında ırk ayrımcılığına karşı bir direniş simgesi haline geldi.

Rosa, ülkede köleliğe karşı savaşan ilk siyahi kadınlardan biri olan Sojourner Truth'un büstünün yanında, Ulusal Heykel Salonu Kapitolü'nde gerçek boyutta bir heykeli olan ilk Afro Amerikan kadındı. 3 trilyon ödülün yanı sıra hayatı boyunca çeşitli ödüller aldı ve sokaklara adı verildi. 1988'de, Birleşik Devletler'de sıradan bir vatandaşın alabileceği en büyük ödül olan Kongre Onur Madalyası'nı aldı.

Dearborn'daki Henry Ford Müzesi'ne giderseniz, Rosa'nın kalkmak istemediği koltuğu ve otobüsü bulabilirsiniz.

Bu kadar basit bir hareketin bizi özgürlük ve eşitliğe biraz daha yaklaştıran ve dünyayı daha güzel bir yer haline getiren koca bir karmaşaya neden olabileceğini kim bilebilirdi ki.

Hedy Lamarr

Hem aktris hem mucit olan kadın

Doğum yeri ve tarihi

9 Kasım 1914 (Viyana, Avusturya)

En büyük başarısı

Bugün Wi-Fi olarak bildiğimiz teknolojiyi icat etmesi.

Mottosu

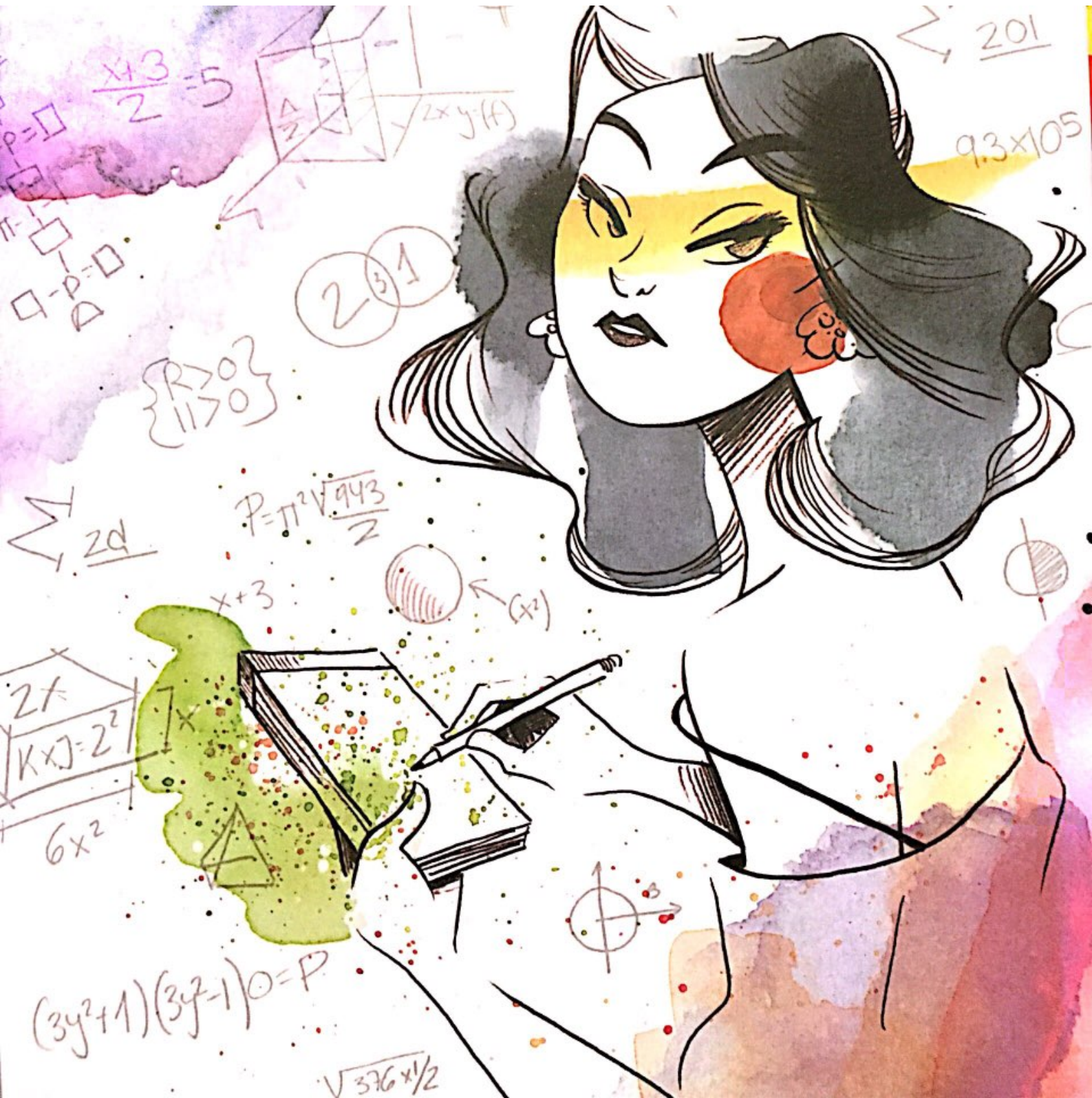
"Sıkıcı insanlar hariç her şeyi affedebilirim."

Onun gibi ol

İnsanların seni sırf dış görünüşün için yargılamasına izin verme.

Bir mucidin neye benzediğini düşündüğümüzde aklımıza muhtemelen dağınık saçlı, beyaz önlüklü, yaşlı bir amca gelir. Fakat Hedy Lamarr dünyadaki en güzel ve en çok arzulanan kadınlardan birinin de inanılmaz icatlar yapılabileceğini gösterdi. Aslında, Hedy sık sık dalga geçtiği güzelliği veya popülaritesine hiçbir zaman çok önem vermedi. Hedy'nin inanılmaz güzel olduğunu düşünürsek, oldukça önemli bir bilgi bu. Bu kadında aptallıktan eser yoktu; güzel aktris görüntüsü altında, Wi-Fi'ya benzer bir teknolojiyi hayal eden bir akıl yatıyordu. Vay be!

Hedy'nin hayatta beceremediği çok az şey vardı. Çok yetenekliydi, dersleri harikaydı ve melekler gibi piyano çalardı. Ancak üniversiteyi bitirmeden önce sinema aktrisi olma hayalini gerçekleştirmek için her şeyi arkasında bıraktı. Lamarr öyle sıradan bir aktrist de değildi; ilk filminin gösterimiyle çok büyük bir polemige neden oldu. Daha 18 yaşındayken başrolünü üstlendiği *Ekstase* filminde, beyazperdede tamamen çıplak görülen ilk aktris oldu, üstüne bunu bir de seks sahnesinde yapıyordu. Film o kadar büyük bir tartışmaya neden oldu ki sonunda birçok sinema salonunda yasaklanmış, hatta Papa'nın bile ağzı açık kalmıştı.

Aynı yıl Hedy, silah endüstrisinin zenginlerinden biri olan Fritz Mandl ile evlendi. Ancak Fritz o kadar kıskançtı ki *Ekstase*'nin tüm kopyalarını alıp yok etmek istiyordu. Fritz çok sahiplenici ve kontrolcüydü. Hedy icatlardan anlıyordu fakat konu kendisine eş seçmek olunca o kadar iyi değildi. Neyse ki hatalarını çabucak düzeltmeyi biliyordu, bir gece üstündekilerle (bazıları tüm mücevherlerini de aldığını söylüyor) evden kaçıp Paris'e gitti; burada

kendisini görür görmez Hollywood'da çok başarılı olacağını anlayan başarılı yapımcı Louis B. Mayer ile tanıştı. Onu "dünyanın en güzel kadını" olarak tanıtmaya başladı ve adını Hedy Lamarr olarak değiştirmesini önerdi. Gerçek ismi Hedwig Eva Maria Kiesler'in kulağa süper yıldız gibi gelmediği doğrudur, sizce de öyle değil mi? Hollywood'a yerleşen Hedy, Cecil B. DeMille gibi büyük yönetmenlerle çalıştı ve bazı hit filmlerde oynadı. Ancak kısa sürede kendisini, her şeyden biraz sıkılmış ve erkekleri baştan çıkaran ölümcül kadın rolüne indirgediklerini fark etti.

Yine bu dönemlerde İkinci Dünya Savaşı patlak verdi. Eski kocasıyla birlikte, silahlar üzerine yapılan birçok konuşmada bulunmuş ve üstüne mühendislik konusunda büyük bilgi sahibi biri olarak Hedy, aklındaki tüm bilgileri, müttefiklerin Nazilere karşı verdiği mücadeleye yardım etmek için kullanmayı aklına koymuştu. Kötü adamların dünyayı yönetmesine izin veremezdi! Fakat güzel Hedy yardımlarını sunmak için karşısına çıktığı askeri yetkililer tarafından dar görüşlü bir biçimde alaya

alınmıştı, çünkü bu kadar çekici ve ünlü bir aktrisin, nasıl mühendis olabileceğini anlayamamışlardı.

Cesareti kırılmayan Hedy, "İstedikleri güzel bir suratsa, öyle olsun," diye düşündü. Kısa sürede, orduya yardım etmek için 25.000 dolar veya üstü para bağışlayan herkesi öpeceğine söz verdiği bir kampanya başlattı ve tek bir gecede 7 milyon dolar kazandı. İşte bu kadar!

Vücudundan başka faydalı özellikleri olduğunu ispatlamak için, tüm zekâsını, düşmanın kolay bir şekilde gizlice dinleyebildiği radyoya ihtiyaç duymadan, birlikler arasında hızlı bir iletişim şekli geliştirmeye ayırdı. Bu yüzden çok sıkı çalışmaya başladı ve konuyla ilgili uzman olmayanlara Çinceymiş gibi gelen yeni bir sistem geliştirdi: "Frekans atlamalı yayılmış spektrum iletimi." Efendim? Bir şeylerin iletimi. Hedy'nin hayal ettiği şeyi yapan bir cihaz yaratmak hiç kolay değildi ama Hedy bir akşam yemeğinde George Antheil adında biraz deli bir müzisyenle tanıştı. Bu adam, dinleyenlerin kulaklarını tırmalayan, Mekanik Bale gibi anlamsız isimlerle çok ilginç konserler veriyordu.

Antheil kablo kullanmadan piyanoları senkronize etmeyi başarmıştı. Hem de kablosuz! Hedy işin sırrının burada olduğunu hemen fark etti! Antheil'e, geliştirdiği yeni gizli iletişim sistemine ilişkin tüm planlarını anlattı ve beraber, bu icadı yaratmak için bir araya geldiler. Her ne kadar icat, orduyu o dönem ikna edemese de yıllar sonra askeri iletişimde kullanılmaya başladı. Bugün Hedy ve arkadaşı Antheil tarafından geliştirilen sisteme dayanarak çalışan sadece askeri değil her türden cihaz var, örneğin her gün kullandığımız Wi-Fi veya Bluetooth gibi. İnanılmaz, değil mi? Yıllar sonra, Miami'deki evinde yaşayan ihtiyar bir kadınken, icatları için nihayet ödül aldığında Hedy sadece şunu dedi: **"Vakti gelmişti." Aynen öyle, vakti gelmişti, sonunda.**

Audrey Hepburn

Başkalarına yardım etmek isteyen aktris

Doğum yeri ve tarihi

4 Mayıs 1929 (Ixelles, Belçika)

En büyük başarısı

Dünyanın en ünlü aktrislerinden biri olmak ve bu şöhreti muhtaç olanlara yardım etmek için kullanmak.

Mottosu

“Bir insanı, başkalarının onun hakkında söylediklerinden çok, onun başkaları hakkında söylediklerinden tanırısın.”

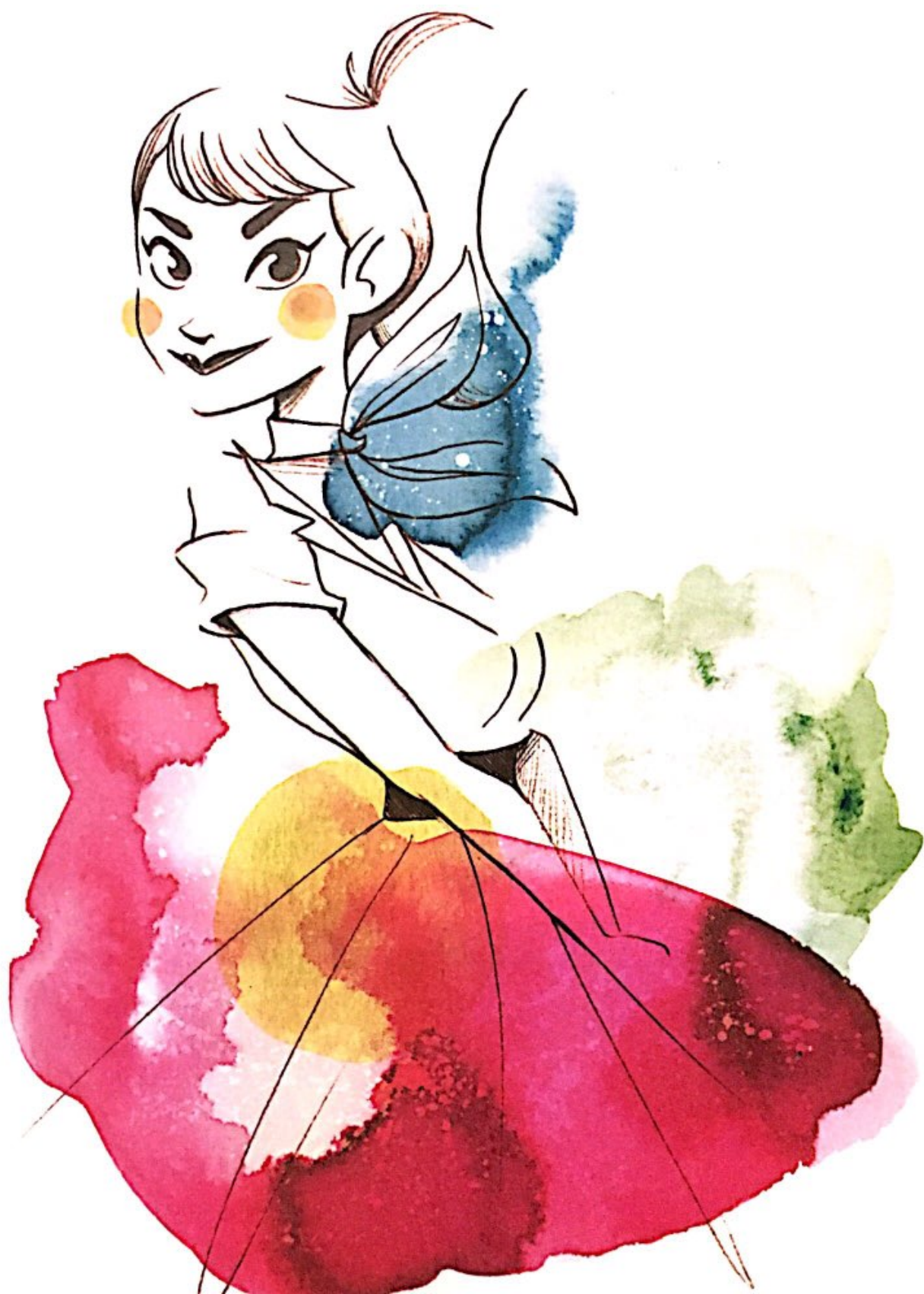
Onun gibi ol

Dış görünüşünle ilgilendiğin gibi ruhunla da ilgilen.

Film yıldızlarının, dokunulamaz, kapris dolu, ıslıl ıslıl, aşırı lüks düşkünü tanrıçalar olarak görüldüğü bir dönemde, sade giyinişine ve alçakgönüllü yapısına rağmen yirminci yüzyılın en büyük simgelerinden biri haline gelen bir aktris ortaya çıktı. Audrey Hepburn, tarihin en iyi aktrislerindendir; tarzı ve güzelliğiyle de bir efsane olarak kabul edilir. Ancak onu gerçek bir kadın savaşçı yapan şey, yaşamının neredeyse tamamını ve parasını muhtaç olanlara yardım etmek için adanmış olmasıydı.

Rahat bir çocukluğa sahip olmasına rağmen Naziler, Audrey ve annesinin yaşadığı Hollanda'yı işgal edince savaşın neden olabileceği yıkımı çok genç yaşta öğrendi. Daha

ergenlik çağındayken, başkalarına yardım etmenin önemini anladı ve katkıda bulunmak için askeri hastanelerde gönüllü bir hemşire olarak çalışmış, gizli bale gösterileri düzenleyerek para toplamış ve bale ayakkabılarının içinde direnişçilere mesajlar kaçırmıştı. Bununla birlikte, Normandiya çıkarmasından sonra işler daha karışık hale geldi: Müttefik kuvvetleri Hollanda'ya yiyecek girişini yasakladı. Audrey ve ailesi uzun süre kök ve çeşitli yabani otlar yiyerek hayatta kalmak zorunda kaldılar. Bu dönemdeki kötü beslenmesi nedeniyle Audrey, yaşamının geri kalanında kronik anemi ve solunum sıkıntısı çekti. Bu yüzden aşırı zayıflığı kıskanç insanların sandığının aksine Hollywood'da kabul görmek için değildi! Aslında, bale Audrey'in en büyük tutkularından biri olmasına ve savaştan sonra da bale yapmaya devam etmesine rağmen, o yıllardaki yetersiz beslenmesinden kalan karakteristik inceliği, ana balerin rollerini alabilmesini engellemişti. Ancak her işte bir hayır olduğu gibi böylelikle bir diğer tutkusuna odaklanmaya karar verdi: Oyunculuk. Audrey'nin zirveye çıkması uzun sürmemişti.

Londra tiyatrolarında aldığı ilk rollerden, Broadway'de *Gigi* adlı eseriyle ilk kez sahneye çıkıp çok büyük başarı yakalaması arasında sadece üç yıl vardı. İlk Hollywood filmi *Roma Tatili*'nde başrolü kapıp tüm dünyaya yeteneğini kabul ettirmesi içinse sadece iki yıla daha ihtiyaç duymuştu. Söylenene göre, Audrey Hepburn'ün adı jenerikte, erkek kahraman Gregory Peck'ten sonra ve daha küçük harflerle gösterilmesi planlanırken aktör, yönetmene Audrey'nin adının en önce ve kendisinininki kadar büyük harflerle yazılmasını istemişti. Zira o kadın bir yıldız olacaktı! Peck, yanılmamıştı çünkü bu rol ile Audrey bir Oscar Ödülü, bir BAFTA ve bir de Altın Küre kazandı. Başrol olarak oynadığı ilk film için hiç de fena değil!

Bu başarıdan sonra her şey daha da iyiye gitti ve Audrey, dönemin en meşhur aktörleriyle beraber, bugün gerçek birer klasik kabul edilen, dönemin efsanevi filmlerinden bazılarında başrol oynadı: Humphrey Bogart'la *Sabrina*'dan, Fred Astaire'le *Şahane Macera*'dan, Cary Grant'la *Öldüren Şüphe*'den ve Rex Harrison'la *Benim Güzel Meleşim*'den bahsedil-

yoruz. Ancak ona ebedi şöhreti sağlayan asıl film 1961'de *Çılgınlar Kraliçesi* oldu. Bu film sayesinde Audrey tüm dünyada popüler kültür içinde eskimeyen bir ikon haline geldi. Bugün bile insanlar, Holly Golightly'ymiş gibi gözlük ve inci kolye takarak fotoğraf çekmek için New York'taki Tiffany's'in vitrinlerinin önünde poz veriyorlar.

Audrey, doğuştan gelen zarafeti ile bir moda sembolü de oldu. Kameraların önünde ve arkasında giydiği elbiselerini tasarlayan Givenchy'yle yakın bir dostluk kurmak ona hiç de kötü gelmiyordu (Givenchy'ye de öyle tabii). *Çılgınlar Kraliçesi*'nde Tiffany's'te geçen sahnede giydiği elbise, açık artırmayla satılan en pahalı elbise olmuştu: 9 milyon dolardan fazla! Dünya bu masum, zarif ve elf gibi kadının önünde diz çöküyordu. Bütün kadınlar onun gibi olmak istiyordu. Bugün hâlâ tarihteki en güzel kadınlardan biri olarak kabul ediliyor. Ancak Audrey, çok da özel bir güzelliği olduğunu düşünmüyordu, ona göre burnu ve ayakları büyüktü ve fazla zayıftı. Bize ne kadar mükemmel görünselerde, herkesin kendinde

kusurlar bulduğunu görüyorsunuz işte. Belki de herkesi hipnotize eden şeyi, bu içten tavrıydı. Her kadının onun gibi olabileceğini söylerdi: İyi bir saç modeli, dev bir güneş gözlüğü ve tam oturan siyah bir elbise yeterliydi.

Ancak Audrey Hepburn, şöhreti ve zarafetinden çok daha fazlasıydı. İnsanların iç güzelliği, onun için dış görünüşlerinden hep daha önemli oldu. Savaşın korkusunu yaşayıp açlık çektikten sonra, Hollywood'un ışıklarının gözlerini kör etmesine izin vermedi. Audrey muhtaç olanlara, elinden gelen her türlü şekilde yardım edeceğini biliyordu. Böylece, 1955'te UNICEF'e katıldı ve Afrika, Asya ve Latin Amerika'daki birçok fakir ülkede çocuklara yardım etmek üzere dünyayı dolaşmaya başladı. Ayrıca, son filmlerinden kazandığı her şeyi insani yardım mücadelelerine bağışladı. **Sahip olduğunuz şeyleri başkalarıyla paylaşabilmek ve ihtiyacı olanlara yardımcı olabilmekten daha güzel ne var?**

Çizimde yazan: Senaryo

Susan Sontag

Silahlar yerine sözcüklerle
savaşıyan kadın

Doğum tarihi

ve yeri

16 Ocak 1933 (New York,
Birleşik Devletler)

Mottosu

“Her yere gitmedim ama
yapılacaklar listemde du-
ruyor.”

En büyük başarısı

20. yüzyılın en tartışmalı dü-
şünürlerinden biri olmak.

Onun gibi ol

İnsanlar duymaya hazır
olmasa bile, her zaman
düşündüklerini söyle.

Susan Sontag yaptığı her şeyde üst düzey bir ente-
lektüeldi. Düşünce ve kültürle ilgili her şey onun çok il-
gisini çekiyordu. Bu nedenle, en iyi üniversitelerde oku-
duktan sonra, daha çok şey öğrenme telaşıyla dünyayı
dolaşmaya koyuldu.

Annie Leibovitz

Fotoğraflarıyla büyü yaratan kadın

Doğum tarihi

ve yeri

2 Ekim 1949 (Waterbury,
Birleşik Devletler)

Mottosu

“Gerçekliğe rötuş yapmanız
gerekmez. Gerçekten daha
ilginç hiçbir şey yoktur.”

En büyük başarısı

Dünyanın en meşhur
portre fotoğrafçısı olmak.

Onun gibi ol

Kendi bakışların her zaman
diğerlerinininkilerden farklı
dır. Onları görmeyi öğren!

Annie Leibovitz, Susan'dan neredeyse yirmi yıl sonra doğdu ve çok küçük yaşta, ailesiyle sık sık çıktığı tatiller sayesinde, en çok istediği şeyin dünyayı ve üzerinde yaşayan insanları fotoğraflamak olduğunu fark etti.

Susan yazardı. Durmadan. Onun için hiçbir konu önemsiz, hiçbir görüş güvenli değildi. Zihnini çalıştırabilmek için gördüğü her şey hakkında yazdı. Her şeye dair fikri vardı ve kısa sürede dünyaya bakışı, o çok yeni ve tartışmalı görüşleri, herkesin dudaklarından dökmeye başladı. Savaş, etnik çatışmalar ya da feminizm, kendine özgü zihinsel dinamitlerini koyduğu alanlardan bazılarıydı. Susan tartışmalı bir düşünürdü, ancak fikirleri ile dünyayı değiştirmekte katkıda bulunabileceğine inanıyordu. Bu yüzden sessiz kalmadı.

Annie, tarihteki en iyi portre fotoğrafçısı olarak görülüyor ve 70'lerden beri popüler kültürün resmî fotoğrafçısı olarak değerlendiriliyor. Annie, sanatsal biçimde fotoğraflanabileceği düşünülmeyen her şeyi dönüştürerek, en yaygın motifleri ve durumları filtresi aracılığıyla daha üst bir kategoriye yükseltti.

Susan sanat, siyaset, ekonomi, hastalıklar ve yaşlılık üzerine yazdı... hiçbir konu ilgi alanının dışında değildi. Marie Curie, Simone de Beauvoir ve Virginia Woolf gibi kadınlarımızdan bazıları hakkında yazılar okuduğundan beri, kadınların toplumdaki rolü takıntı haline getirdiği bir konuydu. Bir Rönesans kadını olan Susan, denemelerin yanı sıra roman ve tiyatro oyunları da yazdı. **Hatta 4 film çekti!** Ancak en tanınmış eserlerinden biri, fotoğraf tarihini ve toplumdaki önemini analiz ettiği makaleler derlemesi olan *Fotoğrafçılık Üzerine*'dir.

Annie, henüz üniversiteyi bitirmeden *Rolling Stone* dergisinde işe girmişti ve 3 yıldan daha kısa bir sürede fotoğraf bölümünün başına gelmişti. Orada müzik dünyasının ve popüler kültürün en gösterişli isimlerinin fotoğraflarını çekme fırsatını yakaladı. Ancak onu, uzaydaki yıldızların arasına çıkaran fotoğraf, suikaste kurban gitmesinden birkaç saat önce, giyinik halde duran karısı Yoko Ono'ya sarılan cırlıçıplak John Lennon fotoğrafıydı. Annie,

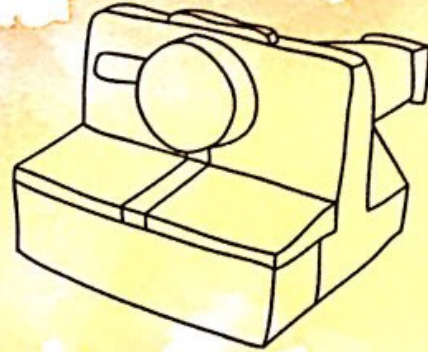
kendisine poz verenlerin başkası ile yapmayacakları şeyleri onunla yapmalarını sağlamayı başarıyordu. Tom Cruise'un ilk çocuğu, Demi Moore'un hamileliği veya Caitlyn Jenner'in cinsiyet değiştirmesi, tüm bu görüntüler Annie Leibovitz'in onları görmemizi istediği şekilde hatırlanacaklar.

Susan ve Annie'nin işte böyle yolları çakıştı: fotoğrafçılık sayesinde. Annie'ye, Susan'ın bir sonraki kitabı *Aids ve Metaforları* için fotoğraflarını çekme işi verildiğinde tanıştılar. Birlikte akşam yemeğine gittiler ve Annie'nin nutku tutuldu. Âşık olmuştu. Aralarında 16 yaş fark olsa bile, o andan sonra hiç ayrılmadılar. Annie, magazin dergilerinde çıkan zenginler ve ünlülerle takılırken, Susan, pipo içen, Antik Yunan klasikleri okuyan arkadaşlarıyla bir entelektüeldi. Ancak ikisinin kombinasyonu harikaydı. Hatta Annie'nin fotoğrafları ve Susan'ın yazılarından oluşan *Kadınlar* adlı bir kitap çıkardılar. Elbette, kitabın son fotoğrafında, Annie ölüm döşeğine kadar Susan'ın portrelerini çekmeyi bırakmadığından, Susan son karelerde kanserden çok bitap düşmüş bir halde görünüyordu.

Annie ile Susan ölüm onları ayırana dek hep birlikteydiler ve aynı binada yaşamalarına rağmen hiç aynı daireyi paylaşmadılar. İlişkilerini hiçbir zaman kamuoyuyla paylaşmadılar, bu yüzden haklarında her türlü mit ve efsane çıktı.

Şüphenin olmadığı şeyse birbirlerini sevdikleri ve istedikleri gibi yaşadıklarıydı. Bunu göstermek için işte harika fotoğrafları ortada.

Jane Goodall

Hayvanları seven kadın

Doğum yeri ve tarihi

3 Nisan 1934 (Londra, İngiltere)

En büyük başarısı

Şempanzelerin de hislerinin olduğunu göstermek.

Mottosu

"Her birey önemlidir."

Onun gibi ol

İnsanlara ve hayvanlara aynı şekilde saygı duy çünkü hepsi senin gibi hissediyor.

Bu hikâye ormanın ortasında, küçük bir şempanze ile başlıyor. Adı Wounda, kısa süre önce anne babasını kaçak avcılarının ellerinde kaybetti. Wounda çok hastalanmıştı ve Kongo'da tekrar serbest bırakıldığında özgürlüğe doğru koşmak yerine durdu; bir şey düşünüyor gibi görünüyordu. Sonra birkaç adım attı ve durdu. Ardından dönüp geri koştu ve bir kadına uzunca sarılıp teşekkürlerini sundu. O kadın, Jane Goodall'dı. Bu duygusal an, teorisini bir kez daha kanıtlamıştı: Hayvanların duyguları olabilirdi ve bu örnekte olduğu gibi, onlara yardım eden kişileri hatırlıyorlardı.

Biz insanlar, hayvanlara karşı kibirli olma ve üstünlük hissiyle onlara tepeden bakma eğilimindeyiz. Aslında, çok yakın zamana kadar hayvanların akıllı olmadıklarına, hislerinin olmadığına ve bizim gibi acı çekmediklerine inanılırdı. Dolayısıyla, hayvanların haklarının olmaması gayet doğal bir sonuçtu. Ancak Jane, çok genç yaştan itibaren bunun yanlış olduğunu biliyordu ve bütün hayatını bunu göstermeye adanmıştı.

Hayvanlar hakkında her zaman çok büyük bir merak beslemişti, yoluna çıkan her böceğin resmini çiziyor, hakkında bilgi ediniyor, *Dr. Doolittle* ve *Tarzan*'ın hikâyelerini okuyarak saatlerini geçiriyordu. Babası, sanki büyüyünce kızının ne olacağını sezmiş, daha bir yaşındayken ona, adını Jubilee koyacağı şişme bir şempanze hediye etmişti.

Hayali her zaman hayvanlar hakkında daha fazla bilgi edinmek için Afrika'ya seyahat etmektir ancak maddi durumu olanak vermiyordu. Her türlü mesleği yapıp para kazanmak için okulunu bırakmak zorunda kaldı. Bununla birlikte, hayalini asla unutmadı ve Jubilee'ye her baktığında kendisine er ya da geç bunu ba-

şaracağını söyledi. Bir arkadaşı onu Kenya'daki çiftliğini ziyaret etmeye davet ettiğinde, Jane tüm birikimini aldı ve bir saniye bile düşünmeden Afrika'ya uçtu. Orada, zamanının en ünlü antropoloğu Louis Leakey'yle tanıştı ve Louis, onda kendisini büyüleyen bir şey gördü. Jane'in eğitimi olmamasına karşın, akıl hocası olup ona bir şans vermeye karar verdi.

Fakat Jane, şempanzelerle çalışmaya başlayabilmek için onlarla ilgili her şeyi öğrenmek zorundaydı. Leakey çalışmalarını tamamlamak için onu Londra'ya gönderdi. Jane, Afrika'ya giden bir uçağa tekrar bindiğinde, hayran olduğu Tarzan gibi ormana tek başına dalmak ve yabani şempanzelerin davranışlarını gözlemlemek için uçuyordu. İşte o kadar cesurdu. Fakat İngiliz yetkililer, bir kadının ormana yalnız seyahat etmesine izin vermek istemediler. Bu yüzden Jane annesini de koluna takmak zorunda kaldı. İkili, bir aşçı ile birlikte, çadırlarını Tanganyika Gölü'ndeki bakir ormanın ortasına dikti. Amaçları orada gözlem yapmak için 6 ay geçirmekti, ancak 50 yıl kalmış bulundular. Aman Tanrım! Gözlemlenecek ne çok şey vardı!

Başlangıçta işler karışık, zira şempanzelerin Jane'in varlığına alışması gerekiyordu. Ancak ona bir kez güvendiklerinde araştırmacı, hayvanların duygularının ne kadar derin olabileceğini, insanlarınkine benzeyen sosyal ilişkilerinin ne kadar karmaşık olduğunu kendi gözleriyle gördü. Bizim gibi aile ilişkilerine sahip olduklarını gözlemledi; birbirlerine öpücükler veriyor, sarılıyor ve hatta birbirlerini gıcıklıyorlardı. Ayrıca komşularından nefret etmeyi ve savaş başlatmayı da biliyorlardı (ve gerekirse onları yemeyi!).

Jane şempanzelerin, insanlara özgü olduğuna inanılan, araç gereç kullanma ve hatta bunları kendileri üretme gibi şeyleri yerine getirebilme yeteneğine sahip olduklarını gördüğünde, sürü eskide kalmış bir sürü teoriyi çöpe attı. Ancak Jane'i diğer araştırmacılardan ayıran şey, şempanzeleri akademik mesafeden incelemeye sınırlandırmasıydı. Jane onlarla arkadaşarmış gibi, kendini onlara eşit görerek bir ilişki kurmaya çalıştı. Kendi gözleriyle bu hayvanların kendi kişilikleri olduğunu gördü ve bu nedenle kurallara karşı gelip onlara birer istatistik olarak davranmayı reddetti ve hepsine isim verdi: David, Goliath, Mike,

Frodo şempanze ailesinden bazılarının adlarıydı. Hayvanlar, Jane'in onlara farklı şekilde davrandığını, saygı duyduğunu anlamış olmalıydı. Sevgiye sevgiyle karşılık verdiler: Jane Goodall, bir şempanze topluluğunca tamamen kabul gören ilk kişi oldu. Bilindiği üzere, birlikte zaman geçirmek sevgiyi de beraberinde getirirdi.

Jane, dünyanın en büyük hayvan hakları savunucularından biri. Bu mesajı yaymak için ana amacı türün korunmasıdır. Diğer tüylü arkadaşlarıyla birlikte şempanzelerin yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik programların geliştirilmesi için Jane Goodall Vahşi Yaşam Araştırma, Eğitim ve Koruma Enstitüsü'nü kurdu. Enstitü, yasadışı hayvan ticareti ve deneyleriyle mücadele etmek ve hayvanat bahçelerinde daha iyi yaşam koşulları sunmaya danmış durumda. Jane, hayvanlarla ilgili keşifleri ile kendi türümüzü de biraz daha iyi anlamamıza yardımcı oldu ve bu kadın savaşçının emin olduğu bir şey varsa, o da tüylü olsun, olmasın, ister iki, ister dört ayağı üzerinde yürüsün, diğer herkese tıpkı size davranılmasını istediğiniz gibi davranmanız gerektiği. **Çünkü başkalarına saygı göstermek sizi çok uzaklara götürebilir, bakır ormanlara veya siz nereye isterseniz oraya.**

Valentina Tereshkova

Uzaya seyahat eden ilk kadın

Doğum yeri ve tarihi

6 Mart 1937 (Maslennikovo, Rusya)

En büyük başarısı

Uzaya yalnız başına giden ilk kadın olmak.

Mottosu

“Kadınlar tren yolları yapabiliyorlarsa, neden uzaya gidemesinler?”

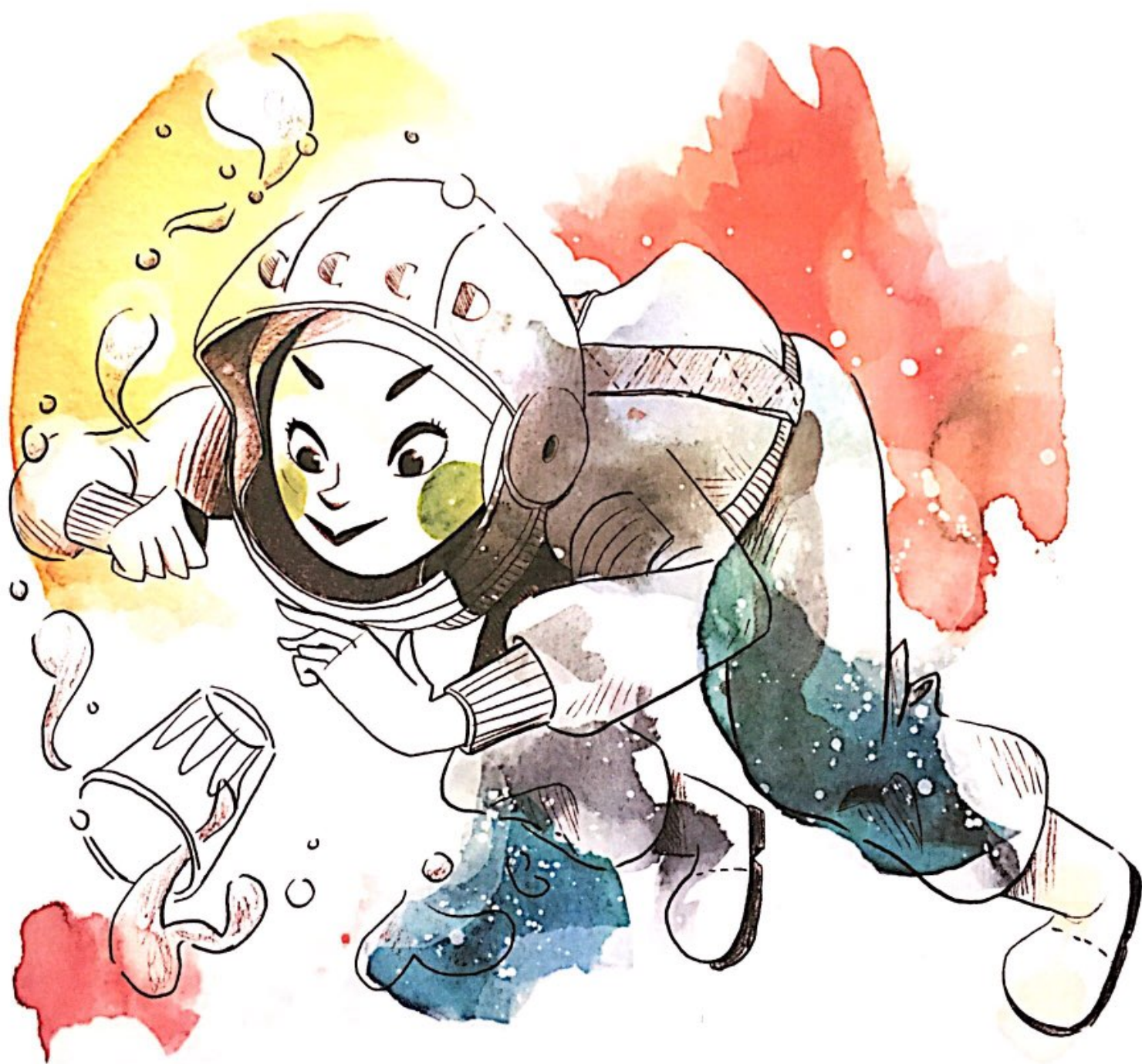
Onun gibi ol

Henüz kimsenin gitmediği yerlere gitmekten korkma.

Yirminci yüzyılın ortalarında, Birleşik Devletler ve Sovyetler Birliği uzaya ilk giden olmak için çılgın bir rekabet halindelerdi. 1961’de Sovyetler Birliği, ilk kez Yuri Gagarin’i uzaya göndererek Amerikalıları geride bırakmıştı. Amerika Birleşik Devletleri’nin herhangi bir konuda öne geçmesini istemedikleri için uzaya ilk kadını göndermek ve kadınların uzaydaki aynı koşullara erkekler gibi katlanıp katlanamayacaklarını görmek için çalışmalara koyuldular. (Dikkat spoiler: evet katlanabiliyorlar.)

Sovyet Hava Kuvvetleri’nde hiçbir kadın olmadığından, Rus kızların arasında ilk kozmonotu bulmak için

büyük bir seçim düzenlediler. Tabii ki seçilecek kişi 70 kilodan daha az, 1.70'ten daha kısa, 18-30 yaş arasında, iletişimsel becerilere sahip ve tercihen de yüksekte olmaya aşina olmalıydı. Bu kriterler aday sayısını oldukça kısıtlayınca paraşütçü kadın kulüplerine bakmaya karar verdiler. Beş finalist kadın, diğer konuların yanı sıra astronomi, fizik, bilgisayar ve uzay navigasyonu dersleri aldıkları 6 aylık yoğun bir eğitim gördüler. Hatta kadınları, dayanıp dayanamayacaklarını görmek için 10 gün boyunca izole kameralara yerleştirdiler. Sonunda seçilen kişi, mütevazı bir aileden gelen ve uçmayı hayal ettiği için paraşüt derslerine kaydolmuş olan 24 yaşındaki Valentina Tereshkova oldu.

Valentina, Sovyet gücünün simgesi haline gelecekti, bu yüzden uzaya yolculuğun her ayrıntısıyla, sanki bir televizyon reklamı gibi ilgilenildi. Her şeyi hazırlamak 2 yıl aldı ve 16 Haziran 1963'te, 26 yaşındaki Valentina çok yükseklere uçuş hayalini gerçekleştirerek uzaya giden ilk kadın oldu. Hem de yalnız! Görev süresince kod adı Chaika (Martı) idi

ve *Vostok-6* uzay gemisiyle yukarıya ulaştığında ilk sözleri şunlardı: "Martı konuşuyor, Martı konuşuyor. Ufukta mavi bir çizgi görüyorum. Dünya! Ne güzel! Her şey harika gidiyor." Hepsinden önemlisi, bu görev o kadara kadar gizliydi ki Valentina'nın annesi bile kızının ne yaptığını bilmediğini söyledi. Doğrusu, Valentina uzaya gittiğinde annesi, kızının sadece paraşüt dersleri alıyor olduğunu sanıyordu ve kızının uzaya giden ilk giden kadın olduğunu dünyanın geri kalanı gibi radyodan öğrenmişti.

Valentina'nın gezisi 70 saat 50 dakika sürdü ve bu süre boyunca Dünya'nın etrafında tam 48 tur attı. Yukarıda o kadar saat, çok dar bir yerde olmanın, dünyanın en kolay işi olmadığını insanlar bilmiyorlardı ve kramplar, Valentina'ya birçok sorun çıkarmıştı. Tüm rahatsızlıklara rağmen, Valentina gemide yaşadığı her şeyle ilgili bir günlük tuttu. Birçok şeyin yanı sıra, atmosferik aerosollerini keşfetmeye yardımcı olan bir sürü fotoğraf çekti ve son olarak da paraşütüyle sorunsuz bir şekilde yere inmeyi başardı. Valentina'nın uzay yolculuğu sırasın-

da yaptıkları o kadar önemliydi ki, döndüğünde Sovyetler Birliği başarılarını yüksek sesle kutladı ve Valentina adı Sovyetler Birliği kahramanı olarak adlandırıldı.

Valentina bir daha asla uzaya gitmese de, Dünya'ya döndüğünde uzay mühendisliği bölümünden mezun oldu ve gelecekteki astronotların hocası olmaya karar verdi. Bir başka astronot olan Andrián Nikolayev ile evlendi ve kızları Elena dünyaya geldi. Elena, iki astronotun çocuğu olan ilk kişi olduğu için, doğumundan sonra ona bir sürü test yaptılar. Uzayın kanlarını falan değiştirmesi ihtimaline karşı! Fakat, sakın olun, kızın tuhaf bir şeyi yoktu.

Valentina, tüm Rusya'nın en sevilen insanlarından biri olmaya devam ediyor. Uzaya gittikten ve 3 trilyon ödül kazandıktan sonra Valentina, kadın erkek eşitsizliğini önlemek, yetimhaneleri ve destek programlarını destekleyerek yardıma muhtaç kişilerin çalışmalarını teşvik etmek gibi Dünya'da imkânsız görünen diğer hayallere ulaşmaya çalışmaya devam etti. Valentina'nın her şeyi yapabileceği açıktı!

Taşradaki küçük evinde sakince yaşıyor olmasına rağmen, geceleri gökyüzüne bakıyor ve tek yönlü bir biletle bile olsa, bir gün Mars'a gidebileceğinin hayalini kuruyor.

Lady Gaga

Bin bir kılıklı kadın

Doğum yeri ve tarihi

28 Mart 1986 (New York, Birleşik Devletler)

En büyük başarısı

Farklı görünen her şeyi normalleştirmek.

Mottosu

"Hayat, oyunculuktur."

Onun gibi ol

Olduğun kişiden asla utanma.

Her şeyi gördüğümüzü ve hiçbir şeyin bizi şaşırtamayacağını düşündüğümüz sırada, bir sanatçı, 21. yüzyılın popüler kültürünü bir deprem gibi sarstı. Sahne ismi olan Lady Gaga ile tanınan Stefani Joanne Angelina Germanotta, sadece müziğiyle değil, farklı olmaya cesaret edebilmesi gerçeğiyle tüm dünyada devrim yaratan bir sanat eseridir.

Müzik, tiyatro ve sanat dünyasıyla ilgili her şeyden büyülenen Stefani, her zaman bir yıldız ve dünyanın dikkatini ilham veren şeylere çekmeye vesile olmak istemişti. Çok küçük yaşta işe koyuldu: 4 yaşında piyano çalmayı öğrendi, 13 yaşında kendi şarkılarını besteledi

ve 14 yaşındayken ilk konserlerini veriyordu. Yaşasın müzik!

Ancak küçük Stefani asla tipik bir sanatçı olmayı düşünmemişti. Küçük yaştan itibaren, uyum sağlayamamaya, herkesin (ilkokulda bile) onu garip bir yaratık olarak görmesine alıştı. Bu gösterişli Katolik okul ortamında fark edilmeden dolaşmaya çalıştı ancak büyüdüğünde farklılığının, en büyük yeteneği olduğunu fark etti. Onu azami derecede kullanmaya, hepimizin içinde taşıdığı küçük ucubeyi çıkarmaya ve bunu başarmak için her şeyi yapmaya karar verdi. Dolayısıyla Gaga, eğlence endüstrisinin talep ettiği mükemmel güzellik standardına ulaşma çabası göstermedi. Canı her istediğinde kendisinin farklı bir versiyonuna dönüştü. Albümlerinin her biri, bir öncekinden farklı bir sanat eseri olması dolayısıyla hepsi yeni bir imaj, yeni elbiseler ve farklı bir tür gösteri gerektiriyorlar.

Sanatçı Andy Warhol ve *Fabrika*'sına duyduğu hayranlığı, popüler kültür, sanat ve teknolojinin mutant bir karışımını yaratan ve Lady Gaga'nın her performansını, her seferinde daha

farklı ve her seferinde daha büyüleyici yapmasına yardım eden bir grup sanatçıdan oluşan Haus of Gaga'yı kurmasına yol açtı. Başka bir idolü olan David Bowie gibi Lady Gaga da kariyerinin her döneminde farklı kişiliklere sahipti; erkek *alter egosu*, Jo Calderone gibi davrandığı bir dönem dahi oldu. Erkek... kadın... ne fark eder, Gaga bir fikirdir!

Bir müzik dehası olmasının ötesinde, Gaga tarihe bütünsel bir sanatçı olarak ve ekmek almak için bakkala yürümek gibi günlük eylemlerden bile harika bir şov çıkarabilmesiyle tarihe geçecek. Normale uyum sağlamıyor ve herkesin istediği gibi olabileceğini açıkça göstermek istiyor. Lady Gaga bizi, etten yapılmış elbiseleriyle, saç tokalarıyla, sigaradan gözlükleriyle ve imkânsız topuklu ayakkabılarıyla büyüledi, kışkırtıcı video klipleri ve deli gösterileri ile tartışmalara neden oldu. (Başka kim kaslı mankenler tarafından taşınan dev bir yumurtadan çıkmayı düşünebilirdi ki?) Ancak bunların hepsi sadece işin görünen kısmı. Bu ifadeler, sürekli bir provokasyondan başka bir şey değilmiş gibi görünebilir ancak

Lady Gaga'nın bize öğrettiği şey sevdiğiniz, düşündüğünüz ve hatta olduğunuz şeyden, kolay olmasa ya da çoğunluk sizinle hemfikir olmasa bile utanmamanız gerektiği. Bu, Stefani için de kolay bir yol değildi (hiçbir zaman olmadı) ama hayattan tat almamak ya da kendisini değiştirmeye çalışmak yerine, Gaga sorunu kökünden çözmeye ve diğerlerinin hayal ettiklerinden daha fazlasını, istediği gibi yaşamaya kararı verdi. O zamandan beri, ne bedeninden ne zevklerinden utanmadı. Sadece bu da değil; kabul görmüş, sevilmiş hissetmesine ve olduğu kişiden gurur duymalarına yardım ettiği hayranlarına bu özgüven mesajını iletmek için her türlü çabayı da göstermiştir. Gaga, taciz ve şiddet eylemlerine karşı da büyük bir savaşçı oldu ve birçok insanla birlikte Stefani'nin de bizzat mağduru olduğu tecavüz gibi tabu olan karmaşık konulara görünürlük kazandırmaya katkıda bulundu.

Elbette, ün kazanan herkes gibi o da, tarzı ve müziği ona da büyük bir doz eleştiri getirdi. Fakat Gaga, ister yeni bir elektropop albümü, Tony Bennet'le caz albümü, bir dizinin başrolü için ödül kazanma, birçok fevkalade performans sergileme ya da ister sadece sevgiliyle evlenip çocuk sahibi olmak olsun,

canının en çok istediği şey her neyse onu yaparak kendisini yeniden yaratmaktan asla vazgeçmeyecek.

Lady Gaga bir gösteri ve hayatın kendisi gibi, büyüleyici ve öngörülemez.

Malala Yousafzai

Nobel Ödülü'nü kazanan
en genç kadın

Doğum yeri ve tarihi

12 Temmuz 1997 (Mingora, Pakistan)

En büyük başarısı

Kız çocuklarının eğitim hakkı için savaşmak.

Mottosu

"Bir çocuk, bir öğretmen ve bir kalem dünyayı değiştirebilirler."

Onun gibi ol

Doğruyu söylediğini düşünüyorsan, seni susturmalarına asla izin verme.

Çok küçükken dahi Malala, her şeyi öğrenmek ve babasının Mingora kentinde çalıştığı okula gitmek için deliriyordu. Öğretmen ve şair Ziauddin Yousafzai, kızının özel olduğunu her zaman biliyordu, bu yüzden onu istediği şey olabilmesi için eğitmişti. Onunla her konuda sohbet ediyor ve konuşma veya konferanslara gittiğinde kızını da yanında götürüyordu. Dolayısıyla, babasının insanların hakları için nasıl mücadele verdiğini gören Malala'nın, dünyayı değiştirmek istediğini ve bunu da siyasete atılarak yapması gerektiğini fark etmesi şaşırtıcı değildi.

Malala daha 11 yaşındayken, Taliban rejiminin halkına empoze ettiği, çocukların ve en başta kız çocuklarının temel eğitime erişimini önleme çabası gibi adaletsizliklerinden bahsettiği ilk konuşmasını, bir gazeteciler kulübünde verdi. Kulağa ne kadar inanılmaz gelse de gerçek şu ki, pek çok ülkede çocuklar okula gidemiyor ve Taliban gibi rejimler kız çocuklarının, yapmak istediklerinin bu olup olmadığını hiç umursamadan, kocaları ve çocuklarıyla ilgilenmek için evde kalmaları gerektiğini düşünerek eğitim görmesini yasaklıyor. Fakat Malala bu deliliği kabul etmeye istekli değildi ve konuşması o kadar dürüst ve doğrudandı ki bu kızın gücünden etkilenen tüm medya kuruluşları, konferansını yayınladı.

Kısa bir süre sonra BBC, hikâyesini duydu ve yaşadığı bölgede artan Taliban nüfuzundan bahsetmek üzere bir blog açmayı teklif etti. Güvenlik için bir takma ad kullanmak zorundaydı. Çok sevdiği bir Peştu hikâyesinin karakterinin ismi olan Gul Makai adı altında, Swat Vadisi bölgesinde yaşayan bir kızın gün-

lük hayatının nasıl bir şey olduğunu anlatmaya başladı. Blog üzerinden Taliban teröristlerinin her şeyi yasaklamasını aktarıyordu: kız çocuklarının okutulması, kadınların hareket özgürlüğü, televizyon izlemenin ya da müzik dinlenmenin yasaklanması. Malala'nın tuttuğu blog sayesinde, herkes orada neler olup bittiğini öğrenebildi. İnsanlar seslerini yükselmeye başlamıştı: bütün dünya Pakistan'daki kızların durumuna şok olmuştu.

Malala durdurulamazdı. Her yerde konuşmalar veriyor, *New York Times* onunla ilgili bir belgesel yapıyordu. Malala'nın özgürlüğe ve kızların eğitime yönelik mesajı o kadar etkiliydi ki, Pakistan medyasındaki varlığı sıradan hale geldi. Ünü yükseldi ve Taliban, insanların onu takip etmesinden ve diğer kadınları özgürlük için savaştırmaya teşvik etmesinden korkmaya başladı. Bir gün, Malala okula giderken, hayatına son vermeye çalıştılar. Ancak sıktıkları kurşun onu öldürmedi ve tedavisine devam etmek için Malala, İngiltere'de bir hastaneye kaldırıldı. Ailesi ile birlikte buraya taşındı.

Bu kurşun, öğrenmeye ve eşitlik mesajını iletmeye devam etme arzusunu ondan alamadı. Bu zulme karşı verdiği savaşı, en başında da olduğu gibi aynı yöntemle veriyordu: barış, konuşma ve eğitim. Malala'ya olan saldırıyı kınamak için bütün dünya bir araya geldi ve Malala, kız çocuklarının hakları için verilen mücadelenin simgesi haline geldi. 2 milyondan fazla Pakistanlı, erkek ve kız çocuklarına zorunlu eğitim yasası için yazılan dilekçeyi imzaladı. Saldırı, Taliban'ın istediği şeyin tam tersini sağladı ve bu talihsiz eylemden, harika şeyler çıktı.

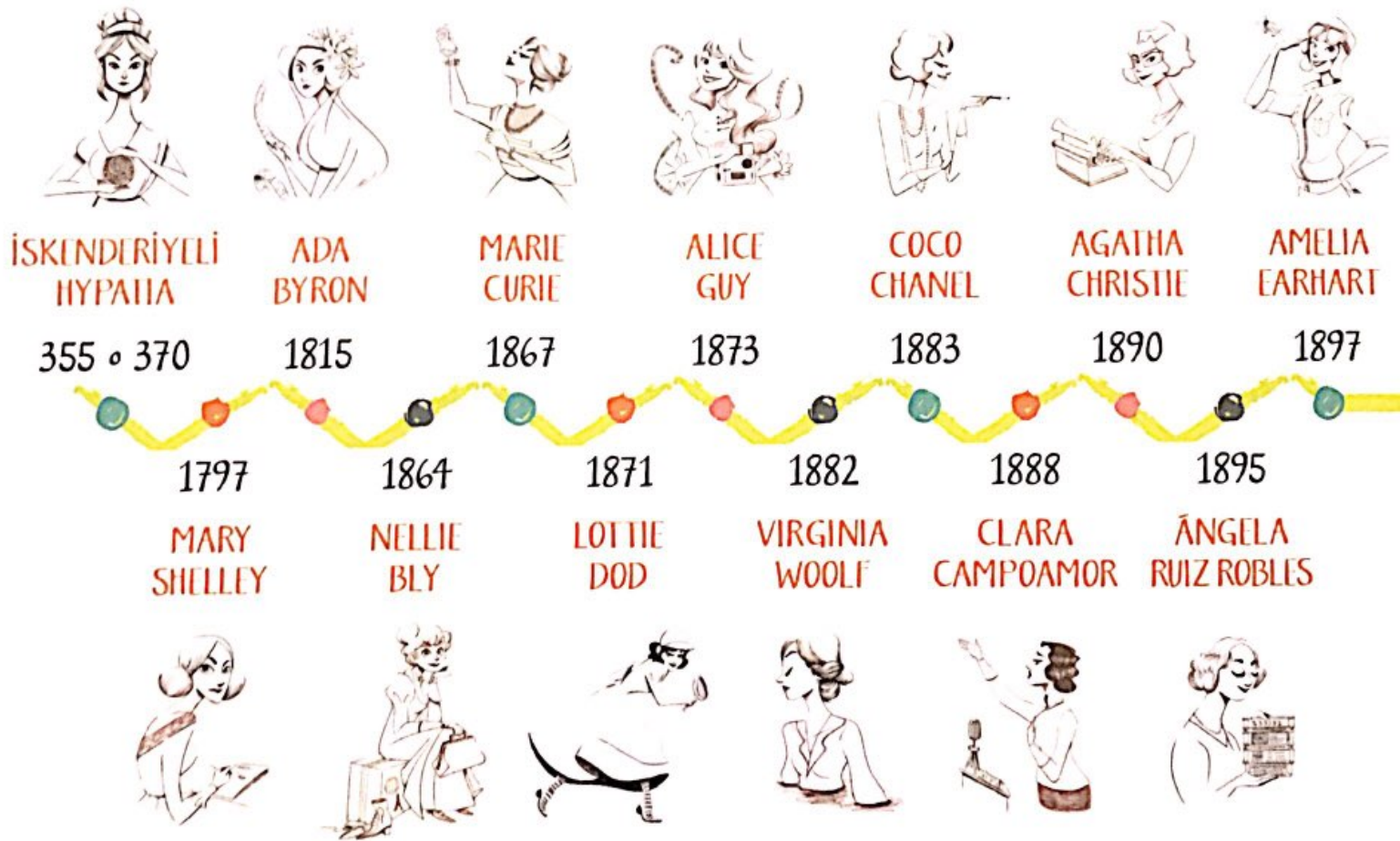
Barış mesajı öyle cesur görüldü ki, daha 17 yaşındaki Malala'ya Nobel Barış Ödülü verildi ve böylelikle bu değerli ödülü alan en genç kişi oldu. Malala ödül parasıyla ne yaptı biliyor musunuz? Diğer birçok kızın eğitim almasına, seslerini yükseltmesine ve dünyayı değiştirecek gücü bulmalarına yardımcı olmak istediği için, kendisini adadığı Malala Vakfı aracılığıyla, kız çocukları için daha fazla okul açtı. Bu kadar genç olmasına rağmen Malala, yirmi birinci yüzyılın en ilham verici kişilikle-

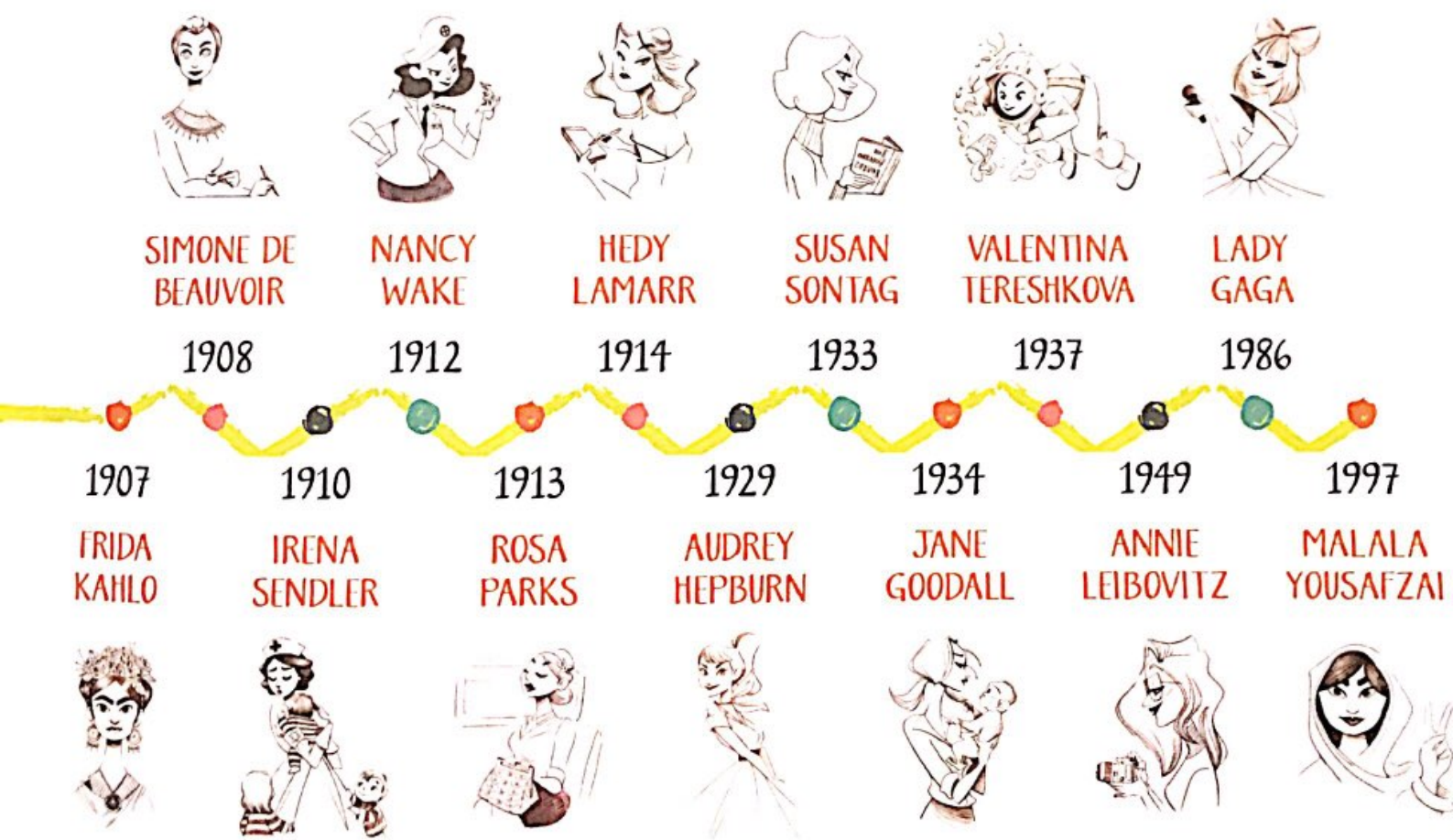
rinden biridir. Birçok ödül almış, Birleşmiş Milletler'deki tüm politikacıların önünde konuşmuştur ve dünyanın en etkileyici kişilikleri onunla tanışmak istemektedir. Eğer fikir büyükse, kimse küçük değildir.

Fakat şöhret Malala'nın başına vurmadı ve onu o yapan cesaret ve yüreklilikle **Malala, dünyanın tüm kadınlarının onun gibi savaşçı olması için, adil ve gerekli olduğuna inandığı her şey için, savaştan asla vazgeçmiyor.**

Kronolojik sıra

IRENE CÍVICO

Irene uzman bir problem çözücü ve işyerinde ışıkları söndürmediğinde, arkadaşlarıyla birlikte kahkaha atmayı çok seviyor. Televizyon, jelibon ve Harry Potter hayranı. Tam bir şehir insanı ama kırsalda yeşilin tadını çıkarmaya da bayılıyor. En büyük hayali bir yüzme havuzunun olması ve marki olmaktır. Bunları elde etmek için çalışıyor çünkü hiçbir şeyin imkânsız olmadığına inanıyor.

SERGIO PARRA

Sergio, *Xataka Ciencia* gibi çeşitli dijital medya sitesinin editörlüğünü yapıyor. Ayrıca *Muy Interesante*, *Jot Down* ve *Yorokobu*'da yazmakta olan Parra, çeşitli romanlar, seyahat kitapları ve popüler bilim kitapları da yayımladı. Zamanı olduğunda, takıntılı bir şekilde 80'li yılların filmlerini tekrar izliyor ve diyaloglarını ezberliyor.

NÚRIA APARICIO

Daha çok La Pendeja gibi ağlarda tanınan Núria Aparicio, Barselona'daki Serra i Abella okulunda illüstrasyon ve animasyon okudu, Nikodemo Animation, Neptuno Films ve Triacom gibi stüdyolarda çalıştı. 5 yılı aşkın bir süredir serbest illüstratör olarak çalışmakta ve 2D animasyon ve illüstrasyona odaklanmaktadır.

Bu kitap 2017'nin Kasım
ayında tamamlandı

Kaç tane ünlü mucit tanıyorsunuz? Peki ya gizli ajan?

Bu kitap, kadın oldukları için yaşadıkları dönemde hak ettikleri ilgiyi görmeyen ama inanılmaz işler başarmış kadın savaşçılar hakkında. Onlar dünyayı değiştirdiler, bu yüzden adları kocaman harflerle yazılmalı!

Bu kitapta baş döndürücü 26 kadının hikâyesini derledik.

Bazı isimler tanıdık gelebilir, bazılarını ise ilk defa duyuyor olabilirsiniz ama hepsi yaptıklarıyla tarihte büyük bir önem taşıyor.

Kadın savaşçılar burada ve gitmek gibi bir niyetleri yok!

İspanyolca Aslından Çeviren: Arda Çelik

YABANCI

9 786059 585804

35 TL

www.yabanciayinlari.com

facebook.com/yabanciayinlari

instagram.com/yabanciayinlari

İnternet satış: ilknokta.com